

ԱՄԵՐԻԿԱՆ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

The Weekly **AVEDAPER**, American Bible House, Constantinople.

ՀԱՏՈՐ ԿԱ

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՅՈՒՆՈՒԱՐ 25, 1908

ԹԻԻ 4

ԱՐՏՈՆԱՏԷՐ

Ճ. Ք. ԿՐԻՆ

ՏՆՕՐԷՆ-ԽՄԲԱԳԻՐ

Հ. Մ. ԱԼԷՆ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՆԵՐ

Նկարագիր, անկեղծութիւն եւ կրօնք
Ուաշինկթընի համաժողովը
Խաղաղութեան շարժման ահոււր

ՆԵՐՔԻՆ ԿԵԱՆՔ

ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ

Տղու մը սղօմքը եւ անոր պատասխանը
Զորքորդ Աւետարանը կը յաղթանակէ
Լաւագոյն ոտանաւորը

ԳԻՏԱԿԱՆ

Հնախօսական նոր գիւտեր եգիպտոսի մէջ

ԱՒԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՅԻ

ՅՕԴՈՒԱԾԱԳԻՐՆԵՐՈՒ ԲԱԺԻՆ

Ներածութիւն

Յիշատակի պաշտօն վեր. Յ. ձէնան

Եանի համար

Խորհրդածութիւն մը 1908ի վրայ

Ծնունդի առեւել

ՍԲ. ԳՐՈՅ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԼԻԹՅՈՐ ՀՈԼՁԻ ԿԻԼԻՔ

ՏԻԳՐԱՆ Հ. ՐԷՃԷՊԵԱՆ

ՄԱՐԿՈՍ

ԿԷՏԻՔՅԻ ԿԱՐՕ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ա. Յ. ՊՕՅԱՃԵԱՆ

ՖԻՆԱՆՃԸԼԱՐ ԵՕԳՈՒՇՈՒ

﴿ اوده دار هفته لى غزته — در سعادتده بايل هاوسده ﴾

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ	
Տարեկ. բժնեղին	30 ԴՏ.
Ամերկայի հմր	1.50 Տոլ.
Անգղիոյ „ 6 շիլին	
Ռուսիշ եր-	
կերներու „ 7.75 Ֆր.	
Ձեռքէ՝ հատը	30 փարա
Ծանուցման գիները չափաւոր	

ԱՒԵՏԱՔԵՐ
ՇԱԲԱԲՔԵՐՔ
ՀԱՅԵՐԷՆ, ՀԱՅԱՍՏԱՌ ԹՈՒՐԿԵՐԷՆ
(ԱՆԿԵԼԻՍՖՈՐՈՍ)
ՅՈՒՆԱՏԱՌ ԹՈՒՐԿԵՐԷՆ
Խմբագիր Հ. Մ. Ալեհ
Պաշպըլ Հաուս, Սթամպուլ
Կ. պոլիս, Թուրքիա

THE AVEDAPER
(ANGELIAPHOROS)
A WEEKLY PAPER
PUBLISHED IN
ARMENIAN, ARMENO-TURKISH, AND
GRECO-TURKISH
EDITOR HERBERT M. ALLEN
Offices: American Bible House
Stamboul, Cons/ple, Turkey

TERMS	
An. Subscrip.	Ps. 30
U. S. A.	\$1.50
England	Shils. 6.—
Other countries	Frs. 7 75
Single Copy 50 Paras	
Advertising rates on application	

ՈՒՇԱԴՐ ՈՒԹԻՒՆ

Ով որ կը փափաքի անօրինակ կերպով աժան ծանուցում հրա-
տարակել և ամէնէն չատ թուով յաճախորդներու ծանուցանել իր
ապրանքները և անոնց առաւելութիւնները, ևն., կրնայ օգտուիլ
առիթէն զոր Աւետաքէր կ'ընծայէ ծանուցման իր նորահաստատ
բաժինով:

Ծանուցում տալ ուղղոյններ կրնան վստահ ըլլալ թէ չկայ թերթ
մը որ Աւետաքէրի չափ մուտ գտնէ գաւառներու ամէն խորշերը: Ու-
րեմն կ'արժէ զիմել Պաշպըլ Հաուս, թիւ 5, Մ. Փիթի սենեակը,
Զ. Տ. Ս. Փափաղեան Էֆ.ի, որ զիմոյններու գիւրութեան համար
պիտի ընդունի հրատարակելի բոլոր ծանուցումները:

ԱՄԵՐԻԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
Ճաֆէր խան, Մահմուտ Փաշա, Սթամպուլ

Ամէն երեքշաբթի և Հինգշաբթի կէսօրէ ետքը
աղքատ հիւանդներ կը նայուին և կը խնամուին Ճա-
ֆէր խանի մէջ:

Վիրաբուժական հիւանդութիւններ և աչքի
հիւանդութիւններ — Երեքշաբթի օրեր:

Կիներու հիւանդութիւններ և աչքի հիւանդու-
թիւններ — Հինգշաբթի օրեր: 9—10

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ ԲԱՐՏ
(Բարձր փոխալ)

Զատիկ, ծննդեան տարեդարձի և այլ տօնական
օրերու յարմար ծաղիկի պատկեր, նկար և այս երկրի
տեսարաններ կրող, ամէնը տարբեր, 50 թղթատա-

րական քարտ կը գրուի 1 դահնոց 7 թղթադրոշմի
փոխարէն, կամ 500 քարտ 60 դահի փոխարէն:

Հասցէ Etablissement Horticole de Terapia
4—26

ՆՈՒԷՐԻ ՅԱՐՄԱՐ

ԳԱՂՏՆԻՐ ԳԵՂԵՅՎՈՒԹԵԱՆ, ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ
ԵՒ ԵՐԿԱՅՆԱԿԵՅՈՒԹԵԱՆ, ամէն սեռի և հասակի
յոյժ պիտանի և այժմէութիւնը չկորսնցնող զրքոյկը,
248 երեսով: Հեղինակ՝ Փրոֆ. Պոյո Լէյնըր: Թարգ-
մանիչ՝ Սամուէլ Գ. Վարժապետեան: Գին՝ 8 դհ.:
Մեծաքանակ գնողներու զեղչ: Դրքոյկա կարելի է
ստանալ թարգմանչէն, Պաշպըլ Հաուս, թիւ 26,
Կ. պոլիս, նաեւ գրալաճատներէ: 10—6

ԱՒԵՏԱԲԵՐ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

The Weekly **AVEDAPER**, American Bible House, Constantinople.

ՀԱՏՈՐ ԿԱ

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՅՈՒՆՈՒԱՐ 23, 1908

ԹԻՒ 4

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ Զ. Բ. ԿՐԻՆ

ՏՆՕՐԷՆ-ԽՄԲԱԳԻՐ Զ. Մ. ԱԼԷՆ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՆԵՐ

ՆԿԱՐԱԳԻՐ, ԱՆԿԵՂԾՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԿՐՕՆՔ
Յ. Գ. Գ.

Ն իԹԱԿԱՆ առարկաները տարրերու կը բաժնուին և տարրերը հիւլէներէ կը բաղկանան : Իւրաքանչիւր տարր իրեն յատուկ յատկութիւններ ունի և միշտ այս յատկութիւններուն համաձայն կը գործէ : Արդարեւ կան գիտուններ , որոնք զիտական շրջանակին մէջ կատարուած նոր հետազոտութիւններէ հետեցուցած են թէ տարրերուն ամէն ալ հիմնական գոյակի մը տարբեր տեսակներն են և , կ'ըսեն թէ , տարրի մը հիւլէները ուրիշ տարրի մը հիւլէներէն իրենց շարժման տեսակով միայն կը տարբերին : Բայց ասիկա շատ տարբերութիւն չընէ . բուն խնդիրը սա է որ իւրաքանչիւր տարր իրեն յատուկ յատկութիւններ ունի , և անոնք իրարմէ կ'որոշուին սոյն տարրական կամ հիմնական յատկութիւններով : Երկու բաներու երևումը պէս իրարու նման ըլլալը անոնց միևնոյն տարրն ըլլալուն ապացոյց չէ : Անոնք պարտին նման ըլլալ ոչ թէ առերևոյթ յատկութիւններով այլ՝ հիմնական յատկութիւններով :

Նմանապէս իւրաքանչիւր մարդ իր կամքին կողմէն հիւլէ մըն է , և իր այս կամքը տարրական կամ հիմնական նաեւ առերևոյթ կամ արտաքին յատկութիւններ ևս ունի : Մենք իւրաքանչիւր անհատի զինչութիւնը կ'որոշենք ոչ թէ լոկ անոր արտաքին գործերով , այլ անոր անձին սեպհական յատկութիւններով : Մարդու գործերուն մէջ կան այնպիսիներ , որոնք արգասիք են լոկ արտաքին ազդեցութիւններու կամ պարագաներու : Անոր ինչ ինչ ուրիշ գործերն ալ արդիւնք են անոր անձին բնական և հիմնական միտումներուն և կենցաղին :

Մարդու մէջ հիմնական յատկութիւնք երկու տեսակ են . Ընդարդոյս կամ բնական և կամական կամ ստացական : Իւրաքանչիւր ոք ի ծնէ ունի միտումներ և կարողութիւններ : Մարդոցմէ մին սիրուն կ'ըլլայ , միւսը տգեղ , մին գուարթաբարոյ , միւսը տխուր , մին ջղային , միւսը անզգած , մին հաստատամիտ , միւսը զիւրահաւան : Եւ այս վիճակները կամքի կամ ընտրութեան արդիւնք չեն , այլ՝ կրնան ըլլալ ընդարդոյս և ժառանգական , կրնան ըլլալ արդիւնք մարմնային վիճակի և միջառաջի ազդեցութեան : Բայց մարդու մէջ կայ նաեւ անձնիչխան կամք մը , և մարդ իրեն համար ինչ ինչ հիմնական կանոններ կ'ընտրէ , և իր կամքը կամովին անոնց կը հպատակեցնէ : Ինչպէս որ մարմինը իր կազմութեան բերմամբ այսինչ եղանակաւ կ'ալ կը գործէ , նմանապէս կամքը ընտրուած այս ընթացքին համաձայն կը գործէ : Մարդու արտաքին գործերը անոր այս ներքին որոշման բնական և հարկաւոր հետեանքներն են : Եւ ահա մարդու հիմնական այս յատկութիւնները անոր նկարագիրն են : Եւ երբ մարդ կամովին իրեն համար կարգ մը հիմնական յատկութիւններ կ'ընտրէ , այս յատկութիւնները իրեն աչքին ա'յնչափ թանկագին և կարևոր կ'ըլլան որ այս կամական յատկութիւնները ընդարդոյս և բնական յատկութիւններուն ևս կը տիրեն : Այս պատճառաւ առ հասարակ մարդու այս համահան յատկութիւնները անոր ճշմարիտ նկարագիրը կը համարուին : Բնական նկարագիրը կ'ըլլայ հաճելի կամ անհաճոյ , գեղեցիկ կամ տգեղ , բայց կամական կամ բարոյական նկարագիրը կ'ըլլայ բարի կամ չար : Եւ որովհետեւ ասոր մէջ մարդ գիտութեամբ կ'ընտրէ ընթացք մը որ իրեն համար

բնական պիտի ըլլայ, կամական նկարագիրը մարդու բուն իսկ և սեպական նոր բնութիւնը կը ցուցնէ :

Նկարագիրը շուտ շուտ չփոխուիր, ինչպէս կը փոխուին արտաքին յատկութիւնները : Որովհետեւ բնական նկարագրին հիմը մարմնին կազմուածքին մէջ է, չփոխուիր մինչև որ մարմնին մէջ փոփոխութիւն տեղի չունենայ : Նմանապէս որովհետեւ բարոյական նկարագիրը ևս արտաքին պարագայէ կախում չունի, այլ՝ մարդու իր կեանքին նկատմամբ ընտրած մէկ սկզբունքն է, այն ալ զիւրաւ չփոխուիր :

Անկեղծութիւնը ըսելով ի՞նչ պիտի հասկնանք : Անկեղծ է մարդ որուն մէջ բարի յատկութիւններ անոր նկարագրին կը պատկանին : Եթէ անոնք առերևոյթ են լոկ, կեղծաւոր է այն մարդը : Օրինակի ազազաւ, ողջախոհութիւնը, այսինքն տարասեռ անհատներու հանդէպ մաքուր խորհուրդ և զգացում, աղէկ բան է : Բայց եթէ մարդ այդ մաքուրութիւնը կը ցուցնէ առանց իրեն մէջ ունենալու զայն, կեղծաւոր է . սակայն եթէ անոր հոգի մաքուր է այս մասին, անկեղծ է : Եթէ մարդու մը մէջ բարեկամութիւն կամ ուղղամտութիւն կամ բարեպաշտութիւն ոչ թէ նկարագիր, այլ առերևոյթ բաներ են, այդ մարդը անկեղծ չէ, այլ՝ կեղծաւոր : Եթէ նկարագիր է՝ անկեղծ է : Բարի յատկութիւնները բուն իսկ կամքին յատկութիւնները պարտին ըլլալ : Արդէն բարոյական բարութիւնը կամքին կը պատկանի : Բնական աշխարհին մէջ չգտնուիր բարոյական բարութիւն կամ չարութիւն : Արդ, եթէ մարդ աշխատի բարի երեսնալ, մինչ բարութիւն չգտնուիր իր մէջ, կեղծաւորութիւն կ'ընէ :

Կրօնի ալ, որովհետեւ Աստուծոյ հետ մարդու հաղորդակցութեան մէջ գտնուիլն է, աղէկ բան է և անոր նկարագրին կարեւոր մէկ տարրը կազմելու է : Կրօնքը մանուկներուն մէջ բնական նկարագիր մը կ'ըլլայ : Եթէ մանուկը կը հաւատայ Աստուծոյ կամ Քրիստոսի կամ անմահութեան, ոչ թէ կը հաւատայ զիտնալու համար, այլ՝ անոր համար որ իր ծնողքը կը հաւատան : Մեր փոքրիկ մանչը երբ Տէրունական Աղօթքը ըսելով աղօթելու կ'աշխատի, թէև սկիզբէն սկսելով մինչև վերջը կ'երթայ, մէջտեղերը բաւական խօսքեր ձգելով շուտ մը «Ամէն»ին կը հասնի : Անոր այս աղօթքը տակաւին անոր աղօթքը չէ : Ամէն դեռահաս իր ծնողներէն ժառանգած կրօնքը ի վերջոյ պարտի կամովին ընտրել և իրը, ի՛ր սեպականութիւնն, ընել զայն : Բայց բուն խնդիրը այն է թէ դեռահասները կրօնքը իրենց նկարագրի պիտի ընեն թէ

առերևոյթ բան մը լոկ : Ո՛րչափ անձինք կը գըտնուին, որոնց միտքը կրօնքի խնդրին մէջ տարակոյսերով լի է, և որոնք գուցէ բոլորովին անհաւատ են, բայց որովհետեւ հանրութեան առջև անկրօնութիւնը գէշ բան համարուած է, կը ստիպուին առերևոյթ խոստովանիլ և դաւանիլ ինչ որ չգըտնուիր իրենց սիրտերուն մէջ, այսինքն կը կեղծաւորին : Այս փորձութիւնը առաւելապէս դաստիարակեալ անձ մը թէև կրօնքը իրեն նկարագիր ընել անկարող ըլլայ, սակայն ազէտ հասարակութեան առջև զանկա կը ցուցնէ առ երևոյթ : Ուսուցիչ մը այն բաներուն որոնց չհաւատար՝ հաւատալ կը ձեռնցնէ իր աշակերտներուն առջև : Հրապարակագիր մը յօգուտ իր ընթերցողներուն (թերեւ քսակին) ազացուցանել կը նկատի այնպիսի բաներ որոնց ինք չհաւատար : Եւ նոյն իսկ քարոզիչ մը ժողովրդին կը քարոզէ այնպիսի բաներ, որոնք ճշմարտութիւն չեն իր ներքին կեանքին համար : Ահա այսպէս կրօնքը կ'ըլլայ ոչ թէ հոգիին կեանքը այլ՝ մարդու շահուն միջոց մը :

Կրօնքի մասին կեղծաւորութիւն մըն ալ անհոգութեան ձևին տակ ի յայտ կու գայ : Մարդիկ թէև կը հաւատան կրօնական ճշմարտութիւններու, և սակայն զանկա կամովին հոգեոյն հիմնական մէկ յատկութիւնը չեն ընեն : Մանուկներու պէս, բնական կերպով մը այնքան կը կրեն կրօնքը, որքան կարող են կրել : Կրօնքը ոյժ մը չէ անոնց կեանքին մէջ : Կրօնքը մինչև որ մարդու մէջ բարոյական նկարագիր մը չըլլայ, չկրնար գրաւած ըլլալ իր ճշմարիտ գիրքը :

Եւ ահա այսպիսի բան մը, այսինքն կրօնական շրջանակին մէջ անկեղծութեան բացակայութիւնը, բարոյական նկարագիրը կործանող մեծագոյն ոյժ մը կ'ըլլայ : Եթէ կրօնքի նման հիմնական սկզբունք մը ոչ թէ մեր հոգիներուն նկարագիր կ'ընենք, այլ իրաց ընթացքին բերմամբ արտաքին երեւոյթ մը լոկ, բարոյականը, արդարութիւնը և ճշմարտութիւնը ինչո՞ւ այդ կերպով մեր անձնական շահերուն չգործածուին : Այն ատեն կամքին բարոյական և հիմնական յատկութեան համար երեք չմար ոչ մէկ հիմ : Այս պատճառաւ ժողովրդի մը մէջ յայտնի և անկեղծ անկրօնութիւնը անհոգ և կեղծաւոր կրօնաւորութեան չափ մեծ չարիք չէ : Եւ եթէ մարդ բարի ունէ բանի մէջ անկեղծութիւնը թողու, և զայն կեղծաւորութեամբ առերևոյթ բան մը և նոյն իսկ իրեւ իր անձնական շահուն միջոց միայն գործածէ, անոր բարոյական նկարագիրը կ'աւրի և ինք բարոյապէս անանկ կ'ըլլայ :

Արդ, գիտնալով թէ պէտք է որ մեր կամքը ունենայ հիմնական յատկութիւն կամ բարոյական նկարագիր, յիշենք թէ մեր նուիրական պարտականութիւնն է ջանալ որ այդ յատկութեան վրայ աւելցնենք ամէն ինչ որ գիտենք թէ բարի է, մասնաւոր կրօնական կեանքը, և կեղծաւորութիւնէ խոյս տալով ոչ թէ առերևոյթ, այլ՝ ճշմարիտ կեանք ապրիլ:

ՈՒՍՇԻՆԿԹԸՆԻ ՀԱՄԱՌՈՂՈՎԸ. Հիւսիսային Ամերիկայի Ե. Ք. Ը. երու մեծագոյն հոգ. համաթողովը Ուաշինկթըն մայրաքաղաքին մէջ գումարեցաւ Նոյ. 22է 25: Ներկայ էին 2,000է աւելի վկայեալ պատուիրակներ Հիւսիս. և Հարաւ. Ամերիկայէ, Մեծ Բրիտանիայէ, Զուիցերիայէ, Ռուսիայէ, Չինէ, Ճափոնէ, Աւստրալիայէ և Ափրիկէէ: Բուն Ուաշինկթընի հոգ. ընկերակցութիւնը 4,000 անդամ ունի և հիանալի ընդունելութիւն մը ըրաւ համաթողովի անդամներուն: Նշանաւոր ատենախօսներէն ոմանք էին Անգլիական դեսպանը, Ու. Ճ. Պրայըն, Առեւտրական և աշխատութեան նախարար Օւքար Ս. Սթրաուս, Ելեմտական նախարար Ճորճ Պ. Գորթէլեու, Լապրատորցի Տր. Կրէնֆել, Տր. Չարլս Քրիստֆեր Փոլ և ուրիշ երեւելի մարդիկ: Կանոնաւոր նիստերէն զատ աւետարանչական բազմաթիւ ժողովներ գումարեցան մայրաքաղաքին այլեայլ կողմերը: Եւ կը հաշուուի թէ լման 150,000 մարդիկ լսեցին համաթողովին պատգամը, որ էր ընդունիլ զՅիսուս Քրիստոս, Աստուածային Տէրը և Փրկիչը, և եկեղեցիին ծառայութիւն մատուցանելու պարտականութիւնը:

Ուսումնասիրութեան գլխաւոր նիւթն եղաւ ընկերակցութեան Աւետարանական խարխալը: Մր. Պրայըն և ուրիշ նշանաւոր մարդիկ մասնակցեցան վիճաբանութեան: Վերջապէս հետեւեալ որոշումները ներկայացուցան 15 անդամէ բաղկացեալ յանձնաժողովի մը կողմէ և ընդունուեցան.

«Այս համաթողովը կը վերահաստատէ Աւետ. եկեղեցիներու հետ Հիւս. Ամերիկայի ընկերակցութիւններուն այն կենսական և հիմնական յարաբերութիւնը, որ ծանուցուեցաւ 1868ի և 1869ի համաթողովներով: Ինչպէս անոնց կազմակերպութիւնները Քրիստոնէական անունը կը կրեն և կը դաւանին թէ ուղղակի Փրկչին ծառայութեան մէջ են, նոյնպէս իրենց որոշ պարտականութիւնն է իրենց բոլոր գործերուն վարչութիւնը և հսկողութիւնը պահել այնպիսիներու ձեռքը, որոնք կը դաւանին թէ կը սիրեն զՅիսուս և հրապարակաւ կը խոստովանին թէ կը հաւատան Յիսուս Փրկչին

իրբեւ Աստուծոյ և իրենց հաւատքը կը հաստատեն Աւետ. եկեղեցիներու անդամներ ըլլալով ու մնալով: Դարձեալ, այսպիսիներ և ոչ ուրիշներ արտօնուած են քուէ տալ կամ պաշտօն վարել: Եւ աւետարանական կը համարինք այն եկեղեցիները, որոնք Սբ. Գիրքը հաւատքի և վարքի միակ անսխալ կանոն կը համարին և Տէր Յիսուս Քրիստոսի (Հօրը միածին Որդւոյն, որու մէջ կը բնակի Աստուածութեան լեցունութիւնը մարմնով, և որ մեղք չէր գիտեր, բայց մեզի համար մեղաւոր սեպուեցաւ և մեր մեղքերը խաչափայտին վրայ վերցուց իր մարմնով,) կը հաւատան իրբեւ միակ անունին, երկնից տակ արուած, որով պիտի փրկուինք յաւիտենական պատժէ և յաւիտենական կեանք ունենանք:»

Ընդունուած ուրիշ որոշում մը հետեւեալն է. «Նկատելով որ փափաք կայ Փորթլէնտի խարխալին մէջ գտնուած աւետարանական բառին սահմանը վերստին գծելու, թող որոշուի այս համաթողովին նախագահին հրահանգ տալ որ հնգանդամ յանձնաժողով մը անուանէ Աւետ. եկեղեցիներու 15 անդամէ բաղկացեալ մարմին մը կազմելու համար, որու պաշտօնն ըլլայ Փորթլէնտի խարխալին մէջ պարունակուած աւետարանական բառին սահմանը վերստին գծելու բաղձալիութեան հարցը քննել և, եթէ յարմար դատէ, Փորթլէնտի խարխալին տեղ յաջորդ միջազգային համաթողովին ուրիշ մը յանձնարարել, պայմանով որ բնաւ չտկարացնէ յայտարարութիւնը Սբ. Գրոց զիրքին ու կարեւորութեան և Յիսուս Քրիստոսի մեր Տէրոջ ու Փրկչին Աստուածութեան նկատմամբ:»

Ընդունուած ամէնէն կարեւոր որոշումը սա էր թերեւս. «Նկատելով այն յիշատակագրերը, զորոնք մատուցին Աւետ. եկեղեցիներու 15 երեւելի անդամներ միջազգային յանձնաժողովի ուսանողական յանձնաժողովին հետ խորհրդակցութեամբ, և նկատելով որ գոյէճական կազմակերպութիւններ ընդհանուր հոգ. ընկերակցութիւնէն, պատշաճապէս կը տարբերին գոյէճական կեանքի կարճատեւութեան, գոյէճի մէջ եկեղեցիի մը անդամակցելու դէմ առարկութեան, գոյէճականներ անմիջապէս Քրիստոնէական աշխատութեան մէջ գործածելու փափաքելիութեան և սա վտանգին համար թէ միանգամ աշխատութեան շահագրգռողները պիտի թուլանան եթէ հոգ. ընկերակցութեան արտօնութիւններէն զրկուին, որոշուեցաւ որ ուսանողական Ե. Ք. Ը. եր արտօնուին ներկայացուցիչ ունենալ ապագայ հոգ. միջազգային համաթողովներու մէջ, և պսոնց գործօն անդամները ըլլան միայն այն-

պիտի ուսանողներ և ուսուցչական մարմնի անդամներ որոնք կ'ամ անդամ են Աւետ. եկեղեցիներու, կ'ամ կ'ընդունին զՅիսուս Քրիստոս, ինչպէս կը ներկայացուի Սբ. Գրոց մէջ, իբրեւ իրենց Աստուածը և Փրկիչը և կ'ընդունին հոգ. ընկերակցութեան նպատակները որոնք են հետեւեալները. Ուսանողներն առաջնորդել Յիսուս Քրիստոսի աշակերտի իբրեւ իրենց Աստուածային Տէրով և Փրկչին, եկեղեցիին անդամակցել, Քրիստոնէական հաւատքի և նկարագրի զարգացման նպատակ և ուսանողները Քրիստոնէական գործի մէջ աշխատցնել, Միայն գործօն անդամներ պիտի քուէարկեն, և պաշտօնի պիտի կոչուին գործօն այն անդամները միայն որոնք Աւետ. եկեղեցիներու անդամ են: Որոշուեցաւ որ միջազգային հոգ. համաժողովներու պատուիրակ զրկելու իրաւունքը հաստատուի Աւետ. եկեղեցիներու անդամակցած քուէատու անդամներու թիւին վրայ, և որ միայն այդպիսի անդամներ ընկերակցութիւններու պատուիրակ ըլլան միջազգային հոգ. համաժողովներու մէջ:»

ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ՇԱՐՃԱՄԱՆ ԱՃՈՒՄԸ. Ամերիկեան Պորտի ներքին քարտուղար Տր. Փէթընի կը պարտինք թուականներու ուշադրաւ շարք մը, որմէ կը տեսնուի թէ համաշխարհական խաղաղութեան գաղափարն ինչպէս քայլ առ քայլ յառաջ գացած է դարերու ընթացքին մէջ:

Տր. Փէթըն կ'սկսի էտուին Արնըլտի ոտանաւորներէն քանի մը զեղեցիկ տղերով, ուր բանաստեղծը կը հաղորդէ սա գաղափարը թէ սէրն է խաղաղութեան լոյսը, որ դարէ դար կ'աւելնայ մինչև որ կը յաղթէ, կը նուաճէ բարկութիւնը և ատելութիւնը, և թէ նախ հանգարտ և մեղմ հոգիները կը լսեն «Յերկիր խաղաղութիւն, ի մարդիկ հաճութիւն» երգին քաղցր նուազը:

750ին (ն. Ք.) Եսայի կանխաձայնեց այն ժամանակը, երբ խաղաղութիւնը համաշխարհային պիտի ըլլայ, և իբր 400 տարի յետոյ Չաքարիա մարդաբէն քարոզեց Անոր վրայ, որու պատգամը պիտի ըլլար խաղաղութիւն: Ապա կը համար Քրիստոսի նախաձայնուած ծնունդը և հրեշտակներուն երգը, «Փառք ի բարձունս Աստուծոյ և յերկիր խաղաղութիւն, ի մարդիկ հաճութիւն:»

1625ին Հիւկօ Գրովտիոս հռչակաւոր գրութիւն մը գրեց, որու մէջ Սբ. Գիրքին և մարդասիրական զգացման փորձերը կիրարկեց պատերազմի սովորութիւնները մեղմացնելու համար:

1666ին Բարեկամներու կամ Քուէյքըրներու կրօնական ընկերակցութիւնը կազմուեցաւ Ճորճ

Ֆոքսի կողմէ, որ իր գլխաւոր սկզբունքներէն մին ըրաւ պատերազմը դատապարտել: 1762ին Ժան Ժազ Ռուսօ, որու փիլիսոփայութիւնը հովիւ ազդեցութիւն մը եղաւ Ժ.Գ. Գարոն, ջատագովեց խաղաղութեան մնայուն ատեանի մը պէտքը: Քանի մը տարի յետոյ Ճէրէմի Պէնթըմ յորդորեց դատական ընդհանուր ատեան մը հաստատել: Այս մարդն էր որ հնարեց «միջազգային» բառը: 1788ին Ամերիկայի մէջ գերագոյն ատեան մը հաստատուեցաւ, որու ներկայացնել խոստացան Նահանգները իրենց միջեւ ծագող ամէն վէճեր, այսպէս իրաւարարութեան միջազգային ատեանի մը օրինակ ընծայելով: 1815ին սկսաւ կազմութիւնը խաղաղապիրական ընկերակցութիւններու, որոնց թիւն է հիմա 300, և 1841ին Իլայնօ Պըրիթ սկսաւ խաղաղութեան համար աշխատել և յատակադիր յօրինեց, որոնք 40 տարի ետքը Լահէի Դեսպանախորհրդին յանգեցան: 1842ին Թէնիսըն, Անգղիոյ պատկաւոր բանաստեղծը, աշխարհի տուաւ իր մեծ բանաստեղծութիւնը, Լատի Հոլ, և յստակ ձայն մը բարձրացուց համաշխարհական խաղաղութեան դատին համար: 1864ին Ռուսիոյ Ալեքսանդր Բ. Չարին թելադրութեամբ համաժողով մը գումարեցաւ Զուիցերիոյ մէջ և հոն կանոններ ընդունուեցան պատերազմի մէջ վիրաւորուածներու հետ աւելի լաւ վարուելու համար և Կարմիր Խաչն ընդունուեցաւ իբրեւ խորհրդանշան: Երկրորդ դեռ պանախորհրդին մէջ Կարմիր Մահիկն ալ ընդունուեցաւ իբրեւ խորհրդանշան: Խաղաղութեան առաջին համաժողովը Փարիզի մէջ գումարեցաւ 1889ին, տասը տարի յետոյ 1899ին խաղաղութեան միջազգային առաջին դեսպանախորհուրդը գումարեցաւ Լահէի մէջ: 26 տէրութիւններ մասնակցեցան անոր, և շատ կարեւոր համաձայնութիւններ կնքուեցան պատերազմի և միջազգային վէճերու նկատմամբ: 1903ին Էնտրու Քարնէկի մէկուկէս միլիոն տոլար տուաւ խաղաղութեան ապարանքին շինութեան համար ի Լահէ: Վերջապէս 1907ին 46 տէրութիւններ Լահէ պատուիրակ զրկեցին Խաղաղութեան երկրորդ Դեսպանախորհրդին համար, որու արդիւնքները յիշողութիւններու մէջ դեռ այնչափ թարմ են որ պէտք չեն թողուր կրկնելու:

Հ. Մ. Ա.

Գեղեցկութիւնը Աստուծոյ սահմանուած է ըլլալ մին այն տարրերէն, որոնցմով կազդուրուի շարունակ մարդկային հոգին:

ՆԵՐՔԻՆ ԿԵԱՆՔ

«ՈՐՁԱՓ պատուական են ինծի քու խորհուրդներդ, ով Աստուած. որչափ մեծ է անոնց թիւը» (Սաղ. ՃԼԹ. 17): Ժամանակներ կան, երբ աշխարհի զօրութիւնը գէթ առժամապէս կ'իյնայ կարծես: Պատասխանատուութեան տարօրինակ և ահաւոր զգացում մը կ'սկսինք ունենալ: Հոգիէն տենչեր կ'ելլեն վեր ձիշտ ինչպէս առաւօտեան մշուշը արեւուն տակ լեռնագագաթէն վեր դէպ ի երկինք կ'ելլէ: Աւելի բարձր և աւելի սուրբ կեանքի մը կը տենչանք: Աշխարհի ունայնութիւնը, առաքինութեան յարգը, Աստուծոյ բարութիւնը և հաւատացող ու բարեպաշտ սրտի մը խաղաղութիւնը կը յայտնուին մեզի: Երկնային տեսիլ մը կը պարզուի հոգիին առջև: Այս ժամերը, երբ հոգին իր կապանքէն կը զերծանի և ճշմարտութեան և Աստուծոյ հետ կը հաղորդակցի և իր գոյութեան իրականութիւնները յայտնուած կը տեսնէ, օրհնեալ ժամեր են, երկնային ժամեր, որոնք հնազանդողին հոգին դէպ ի երկինք կը սաւառնեցնեն: Էֆ. Փէպոթէ

«ԱՍԻԿԱ է այն խոստմունքը զոր ինք մեզի խոստացաւ, այսինքն յաւիտենական կեանքը» (Ա. Յովհ. Բ. 25): Յաւիտենական կեանք: Ի՞նչպէս բացատրեմ իմ գաղափարս անոր վրայ: Լոկ գոյութիւն չէ այն երկար և նեղութիւններէ զերծ: Զգայական հաճոյք չէ այն որչափ ալ վառ ու կենդանի ըլլայ: Խաղաղութիւն չէ, երջանկութիւն չէ, ուրախութիւն չէ, այլ առոնց ամէնը մէկտեղ հոգեւոր կատարելութեան վիճակի մը մէջ. աննկարագրելի յափշտակութեան վիճակ մը, փոթորիկն յաջորդող խաղաղութիւնը, վշտին յաջորդող անգործութիւնը, պայքարին յաջորդող հոգեւոր յազթութեան ցնծութիւնը: Հէլ

«ԵՒ ա՛լ մահ պիտի չըլլայ, ոչ սուգ և ոչ աղաղակ և ոչ ցաւ պիտի ըլլայ ասկէ ետեւ. վասն զի առաջուան բաները անցան» (Յայտ. ԻԱ. 4): Աստուածային էակը Բրիստոնէին համար այն է ինչ որ տունն է յոգնած ուղեւորին համար: Իր բնակարանն է, իր հոգիին նեցուկը, սփոփանքը, կեդրոնը և հանգիստը, և ուստի միշտ կը հրճուի հոն ժամանելու խորհրդով: Ռ. Հոլ

«ԻՍԿ ես՝ քաւ լիցի որ պարծենամ, հապա միայն մեր Տէր Յիսուս Բրիստոսի խաչովը, որով աշխարհ ինծի խաչը եղած է, ես ալ աշխարհի» (Գաղ. 2. 14): Արեւմտեան բլուրներու ետեւ վերջալոյսին անհետանալէն և փողոցներու և մարդոց բնակարաններու խաւարով շրջապատուելէն ետեւ

վերը պարզ օդին մէջ տեսած էք ոսկեղօծ խաչ մը, որու վրայ տակաւին կը շողան արեւու ճառագայթները: Այդ շողուն խորհրդանշանը դիտելու պահուն ամէնդ յանկարծ իրազէտ եղած էք ձեզ շրջապատող խօլ խաւարին և տեսած նաև տեսանելի սա հաւաստիքը թէ արեւը, թէպէտ ձեզի անտեսանելի, կը փայլէր սակայն աննուաղ և անաղօտ լոյսով: Նմանապէս երկրէս վեր տնկուած խաչը մեզ իրազէտ կ'ընէ մարդուս մեղքերուն և տեղեակ Աստուծոյ ողորմութեան:

«ԵՍ որթն եմ ու դուք ձիւղերն էք. ան որ իմ վրաս հաստատուած է՝ և ես անոր վրայ, անիկա շատ պտուղ կը բերէ, վասն զի առանց ինծի բան մը չէք կրնար ընել» (Յովհ. ԺԵ. 5): Յաւելի բան է այս յօտումը, այս չափազանց ուռճացող ոստերուն հատումը, որպէս զի մոլորուն հիւթերը աւելի առողջ և աւելի կենդանի մասերը առաջնորդուին: Կրօնքի մէջ սապէս կը նկարագրուի այս գործողութիւնը. «Ամէն ձիւղ որ իմ վրաս է ու պտուղ կը բերէ, կը մաքրէ զանիկա, որպէս զի ա՛լ աւելի պտուղ բերէ»: Աստուծոյ յօտիչ զանալը հատու է և թափանցող: Գուրգուրանքի տկարութիւն մը չկասեցնէր զայն, որու սէրը բարութիւն կը փնտոէ և ոչ միսիթարութիւն՝ իր ծառաներուն համար: Յ. Ու. Բալլընթըն

«ՎԱՍՆ զի ինչ որ առաջուրնէ գրուեցաւ, մեր սորվելուն համար գրուեցաւ, որպէս զի համբերութիւնով ու Գիրքերուն միսիթարութիւնովը յոյս ունենանք» (Հոով. ԺԵ. 4): Աղօթքը ուղղակի չվերցնէր փորձութիւնը կամ անոր ցաւը: Բայց կը պահպանէ բովանդակ հոգեւոր բնութեան զօրութիւնը, և նկարագրի փորձը չփոխուի մեղանչելու փորձութեան: Վիշտ մը կու գայ ձեր վրայ: Զանց ըրէք աղօթել, և ահա Աստուծոյ կողմէ թոյլատրուած փորձը Սատանայի փորձութեան կը փոխուի և անոր մէջ կ'իյնաք, կը բարկանաք, կը խստանաք, կ'անգթանաք: Բայց աղօթեցէք այդ ահաւոր ժամուն, Աստուծոյ վրայ ձգեցէք ձեր հոգը, ձեր Հայրը նկատեցէք զայն թէ և անգութ թուի, և ահա ցաւի և արտմութեան ստորնացուցիչ, անդամալուծիչ և դառնացնող ազդեցութիւնները կ'անցնին, սրբարար և հանգարտեցուցիչ խորհուրդներու հոսանք մը կը վաղէ հոգիին մէջ, և ինչ որ ձեր անկման պատճառ պիտի ըլլար՝ արդարութեան խաղաղարար պտուղները կ'արտադրէ ձեր մէջ: Դառնութենէ համբերութեան կը տարուիք, համբերութենէ աշխատութեան և աշխատութենէ յաջողութեան, մինչև որ վերջապէս փորձը կ'ազնուացնէ և կ'օրհնէ ձեր կեանքը: Ա-

ղօթքի պատասխանը դանդաղ է գնացքով, աղօթքի զօրութիւնը կուտակուող է բնութեամբ: Մինչև որ կեանքը չվերջանայ՝ չտրուիր ամբողջ պատասխանը, չհասկցուիր անոր բերած ամբողջ զօրութիւնը: Մէքսիկացի Պրոֆ.

ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ

ՏՂՈՒ ՄԸ ԱՂՈԹՔԸ ԵՒ ԱՆՈՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

ՄՈՆԹԿՈՍԸՐԻ Կ'ԸՍԷ, «Աղօթքը հոգիին անկեղծ բաղձանքն է, արտայայտուած կամ չարտայայտուած»: Ուրիշ խօսքով, աղօթքը փափաք է:

Քննենք օրինակի համար սա պատմութիւնը զոր Սըր Ուիլֆրիտ Լոսըն բրաւ քանի մը տարի առաջ մեծ ժողովի մը մէջ: Ըսաւ թէ պզտիկ աղջիկ մը իր երեկոյեան աղօթքին մէջ կը խնդրէր որ Աստուած պաշտպանէ պզտիկ թռչունները և պահէ զանոնք այն ծուղակն ինչպէս, զոր իր եղբայրը կը լարէր ցերեկները: «Կը կարծե՞ս թէ Աստուած պիտի պատասխանէ աղօթքիդ,» հարցուց մէկը այն աղջկան: «Անշուշտ պիտի պատասխանէ,» ըսաւ աղջիկը ամենայն վստահութեամբ: «Ի՞նչ բան այդպիսի վստահութիւն կու տայ քեզի:» «Ձախճախէջ ծուղակը:» Ինքն իսկ պատասխանած էր իր աղօթքին:

Արդ այս պատմութեան բարոյականը ակներեւ է: Բայց թերեւ պիտի ներէք որ ես մասնաւոր կերպով մը գործածեմ զայն: Ամէնա ալ կ'աղօթենք որ Աստուծոյ թաղաւորութիւնը յառաջանայ դեռատիներուն մէջ, և ահա մեզի պատեհութիւն կը ներկայանայ այդ յառաջացման նպաստելու կամ, ուրիշ խօսքով, մեր իսկ աղօթքներուն պատասխանելու:

ՉՈՐՐՈՐԴ Ա. Ի. Ե. ՏԱՐԱՆԸ ԿԸ ՅԱՂԹԱՆԱԿԷ

ՈՒՂԱՍԿԻ ակնառուեալ լսած ենք թէ Հնդկի ութ գիւղերու քուրմ մը իր քիթը նուիրեց աստուածներուն և ինք ալ իբրեւ աստուած պաշտուեցաւ: Անոր վայրագ լեզուն ու հարուածները շատ միսիոնար փախուցած էին չրջականերէն: Սակայն ինք ալ Քրիստոսի հաւատաց չնորհիւ թախանձանքներուն և աղօթքներուն ստորին կնոջ մը, որ սրտի զարմանալի փոփոխութիւն կրած և որոշած էր Քրիստոսի բերել նոյն քուրմը: Կինը պարզապէս ամէն թշնամանք յանձն առաւ, բայց չյուսահատեցաւ: Վերջապէս տեղի տուաւ քուրմը և յայտարարելով թէ ինք Քրիստոնէութիւնն ընդունած է, զարմացուց միսիոնարները, որոնք կը վախնային անոր պատահելէ: Եւ մկրտութեամբ

Յովհաննէս կոչուեցաւ, վասն զի չորրորդ աւետարանին միջոցով գտաւ փրկութիւն: Երբ Սուամի Վիլիքէնանտա Միաց. Նահանգներէն Հնդկաստան վերադարձաւ, սկսաւ պարծիլ թէ ինք կարող է այդ մոլորած Պրահմանը իր հաւատքին վերադարձնել: Անոր մարդ զրկեց որ գայ և տեսնէ զինք: Բայց պատասխան առաւ թէ ժամանակ չունի այդ նպատակին տալու: Այն ժամանակ ծառաներ զրկեց թանկագին ընծաներով: Բայց ասոնք ետ դարձան իրենց կաշառքներով և Յովհաննէս սա պատասխանով. «Ինչպէս արեւուն առջև ամէն մոմեր կը նսեմանան, նոյնպէս աշխարհի բոլոր Վիլիքէնանտաները իրենց պայծառութիւնը կը կորսնցնեն երբ Քրիստոս կ'երևի:»

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՈՏԱՆԱՒՈՐԸ

ԱՆՏԵՏՆԱԿԱՐԻ աստուածաբանական ձեմարանին զասախօսներէն Վեր. Ն. Վ. Թիլաք Արեւմտեան Հնդկաստանի Մարաթիներուն լաւագոյն բանաստեղծն է: Վերջերս ինք ուրիշ քաղաքի մը մէջ Մարաթի բանաստեղծներու համաժողով մը գումարեց, որու շատեր ներկայ գտնուեցան: Հնդկի քանի մը իշխաններ իրենց սիրական բանաստեղծները զրկեցին: Նախագահն եղաւ պետական նշանաւոր թոշակաւոր բժիշկ մը, Տր. Քիրթիքար: Շատեր ինքնագիր ոտանաւորներ ներկայացուցին: Վեր. Թիլաքինը լաւագոյնը դատուեցաւ: Նիւթն էր հայեցողական և գործօն կեանքի համեմատական արժէքը: Ոտանաւորն աւելի յարգի կը ներկայացնէր ծառայութեան գործօն կեանքը: Երբ ընթերցումը աւարտեցաւ, երեւելի Հնդկի բանաստեղծ մը ըսաւ. «Այս ոտանաւորը ոչ միայն լաւագոյնն է լսածներու մէջ, այլ ինչ որ կը զարմացնէ զիս՝ է այնպիսի արգիւնք մը զոր Քրիստոնեայ մը միայն կարող է արտադրել: Քրիստոսի գաղտնի ազդեցութիւնն է որ Վեր. Թիլաքի ներշնչած է այս գաղափարը: Ոչ մէկ Հնդկի պիտի ունենար զայն:» Ապա Հնդկի նախագահն ըսաւ, «Ճիշտ այդ տպաւորութիւնը կրեցի ես ալ:» Համաժողովին փակումէն ետքը նախագահը Հնդկներէն հացկերոյթի մը հրաւիրուեցաւ օրուան ի պատիւ: Եւ պատասխանեց թէ հրաւերը կ'ընդունի, պայմանով որ այն Քրիստոնեայ բանաստեղծը և ուրիշ երեւելի Քրիստոնեաներ ալ հրաւիրուին ներկայ գտնուիլ: Հինգիկները հաւանեցան, և ոչ-Քրիստոնեայ նախագահը և Քրիստոնեայ բանաստեղծը Հնդկներուն հիւր եղան: Քանի մը տարի առաջ անհաւատալի պիտի ըլլար այս:

ԳԻՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

ՀՆԱԽՈՍԱԿԱՆ ՆՈՐ ԳԻՒՅԵՐ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՄԷՋ

(Սայէնսիֆիք և Ագրիքուլթուր)

(Շար. Նախորդ Բեւէն և մերջ)

Այս հոգեւորականներուն օգաւորման համար շատ խնամեալ անօրինութիւն կը տեսնուի : Մեռեալներու պիտոյքներու մատակարարութիւնն ալ զանց եղած չէր : Տեղ տեղ տուններու երդիքներուն վրայ ցորենի անտուկներ կը գտնուէին , հոգիներուն անուցման համար : Կը գտնուէին նաեւ կօշիկներ , ցուլի գլուխներ , ազդոներ , ևն . հանգերձ բաւական ջրով : Յայտնի կ'երեւի թէ իւրաքանչիւր տուն հոգիի մը համար շինուած է :

Ուրիշ գիւտ մը եղաւ դազաղներու , ևն . շատ չքեղ դէպ մը , անվրդով մնացած դերեղմանի մը մէջ որուն թուականը ետ կ'երթայ մինչեւ Ն. Ք. 3,300 թուականը : Անոնց արտաքին երեսները խնամով ներկուած են , և առաջին տեսութեամբ , չնորհիւ հանճարաւոր յօրինուածին , կը նմանի դրուագաւոր կամ խճանկար (մոզայիկ) գործի : Դազաղները ահագին բաներ էին , ուղղանկիւն ձեւով , և երբ կը բացուէին , կը ներկայացնէին մոմեայի պատեաններու շքեղ օրինակներ , ամենաընտիր գործի բազմազան և փափկաճաշակ գոյներով ծածկուած : Գտնուեցան հնութեան շատ նշխարներ , որոնց մէջ կը պարունակուէին վեցէ մինչեւ տասնմէկ մատնաչափ բարձրութեամբ արձանիկներ , և որոնք կը ներկայացնէին մեռած անձեր և անոնց ծառաները : Այս վերջինները իրենց գլուխներուն վրայ և բազուկներուն մէջ կը կրեն ընծաներ պարունակող կողովներ և ամաններ : Այս առարկաներուն մէջ թերեւս ամէնէն չքնաղն ու շահեկանն են երկու մանր օրինակները այն ժամանակներու գետնաւերտներ , գեղեցիկ արուեստով շինուած և շատ լաւ պահուած : Նաւակին մէկը Նեղոսն ի վար կը նաւարկէ , կայմը տեղը հաստատուած է , առաջատուր ամփոփուած , նաւագներէն հինգը նստած են երկու կողմերը իրենց թիւրուն քով : Միւս նաւակին մէջ կայմը տեղը գետեղուած է , նաւակը հովին նշաւակ կը գտնուի , և նաւագները կ'ամփոփեն առաջատուները , թիւրը մէկ կողմ թողուած են : Նաւակին առաջակողմը կայ մէկը որ կը գիտէ , իսկ յետակողմը ղեկավարը կը կենայ , երկուքն ալ զգուշութեամբ փաթթուած հիւսիսային հովին սաստկութեան դէմ պաշտպանուելու համար , մինչ նաւագները կարճ զգեստ հագած են ինչպէս սովորութիւն էր նաւակին հովով ընթացած ատենը : Իւրաքանչիւր նաւակի վրայ կը գտնուի սենեակ մը

որուն առջեւ կը նստի նաւապետը : Թէ՛ նաւակները և թէ՛ անոնց հանդերձանքը անաղարտ մնացած են , ղեկավարող թիւրը ղեկի ձողի մը վրայ կը կենան որ դէպ ի վեր կ'երկնայ տախտակամածէն , և որուն վրայ գեղեցկապէս նկարուած են շաստուածի մը (Horus) աչքերը , լուտասի ծաղիկները , և վարդերը : Այս օրինակներուն մէկ հանդամանքն է այն զարմանալի որոշ կերպարանքը որով նաւագները կը ներկայանան քանդակին մէջ :

Գտնուեցան նաեւ ժամանակին պղնձեայ գէնքերէն սքանչելի օրինակներ : Շքեղագոյն օրինակն է դաշոյն մը երեսոսեայ և արծաթ գեղեցիկ կոթով : Ատիկա ցարդ ի ցոյց դրուած է Պոթընի գեղարուեստից թանգարանին մէջ : Կրանիթեայ արձան մը նստուկ դիրքով , շատ հազուագիւտ , հիմա պահուած է Նիւ Եորքի Մէթրոպոլիթեն թանգարանին մէջ . նաեւ ուրիշ առարկաներ , ամէնն ալ դերազանց նմոյշներ , կը գտնուին ուրիշ զանազան թանգարաններու մէջ :

Գալով աւելի նոր ժամանակամիջոցի մը , իբր 4,500 Ն. Ք. , խեցեղէն կոշտ անօթներու և կրաքարերու վրայ պատկերներ կամ արձանիկներ դրուուած են հանդերձ ինչ ինչ կաներով : Ասոնց մէջ ամէնէն շահեկան օրինակներն են ծալուող աթոռակներ , և կողովի մը կափարիչը որ դերազանց զանցապէս լաւ պահուած է և չքեղ յօրինուած մը ունի :

Պատուական գիւտեր եղած են նաեւ է . Դարու Ղպտիական մենաստանի մը մէջ : Հոս գտնուած են կաշեգործի ասեղներ և դանակ , փոքրիկ կաշեղէն ամանի մը կամ քսակի մը մէջ ծրարուած , տեղէ տեղ տանելու յարմար , նաեւ քարի վրայ բազում արձանագրութիւններ : և ձեռագիրներու . մեծաքանակ տախտակներ , որոնց մին կը պարունակէ Առ Եբրայեցիս Թղթին Ը. գլուխը : Այս սոյն տեղին մէջ Աստուածաշնչէն ուրիշ հատուածներ , Անկանոն գիրքերէն մասեր , Վարք Սրբոցէ կտորներ և առեւտրական գործողութեանց արձանագրութիւններ եւս իւրոյս բերուեցան :

Այս ձմեռ Եգիպտոսի հնախօսական Բրիտանեան դպրոցը Փրոֆ. Ֆլինտըր ֆէթրիի հսկողութեան ներքեւ պիտի սկսէր մաքրել և հետազօտել Մեմփիսի աւերակները , որմէ ձեռք բերել կ'ակնկալուի թանկագին և կարեւոր տեղեկութիւններ աւելի մասնաւորապէս նախնի Եգիպտացւոց վաճառականութեան նկատմամբ : Մեմփիս Եգիպտոսի մեծ մայրաքաղաքը և առեւտրական կեդրոնն էր 6,000 տարուան շրջանի մը մէջ :

Հետադարձաբար փորձարկելու. Պեղծիացի մը, Մ. Բարսեղյան, հնարած է կազմած մը, որու միջոցաւ կրնայ պատկեր մը վերարտադրուիլ հեռագրութեամբ, փորագրեալ տախտակի ձեւով, որմէ անմիջապէս կարելի է առնել տպագրեալ օրինակներ: Դրկուելու պատկերը կը տպագրուի թանձր անհաղորդական մեղանով և կը փաթկուի թաւալուն գլանի մը շուրջ, որուն վրայէն կ'անցնի գրոց (գալէմ) մը, որ ելեկտրականութեամբ կը կապակցի հեռագրաթելին հետ: Ընկալուէ ծայրը կայ նման գլան մը կապարի և կամ ուրիշ կալուղ մետաղի մը մէջ, որու վրայ կը կոխէ փորագրիչ գործիքի մը ծայրը: Փոխանցման կէտին մօտ պատկերին վրայէն գրոցին անցնելէն յառաջ եկած ելեկտրական հոսանքին սաստկութեան զանազանութիւնները փորագրիչ գործիքին աւելի կամ պակաս խոր փորել կու տան և այսպէս սկզբնական օրինակին տպագրական ընդօրինակութիւնը կ'արտադրուի, զոր կարելի է անփոփոխ գետեղել մամուլին վրայ:

Բնական (սլո-մոնո) լուսնի. Փոխանակ անադի նուրբ թերթիկի (վարադ) բնալեզով պատուած թուղթի ճարտարուեստ մը սկսած է կարեւորութիւն ստանալ: Տարիէ մը հետէ Ուիլքի մեթոտը յաջողապէս կը գործադրուի բնալեզով զօծելու համար ամէն աստիճանի թանձրութեամբ թուղթեր, սիկարէթի նրբութիւնն ունեցող թուղթէն սկսելով մինչեւ այցաքարտի թանձրութեամբ թուղթերը: Բնալեզային թուղթին անադի թերթին վրայ ունեցած առաւելութիւնը սա է որ անիկա կապար չպարունակեր: Յարմար է ամէն տեսակ շաքարեղէններու ծրարի թուղթէ տուփեր շինելու և մինչեւ իսկ պատի պատաստի համար: Երբ իբրեւ պատի թուղթ գործածուի, սա սքանչելի յատկութիւնն ունի որ կրնայ մաքրուիլ թրջուած լաթով կամ սպունգով:

Փապուղիէ մէջէ ջրանց. Նոր ջրանց մը, որ Ռոն գետը պիտի միացնէ Մարսիլիոյ նաւահանգստին հետ, պիտի անցնի 4½ մղոն երկայնութեամբ փապուղիի մը մէջէ, որ պիտի ունենայ 72 ոտք երկայնք և 46 ոտք բարձրութիւն: Այս փապուղիէն պարպուելու նիւթին քանակութիւնը Ամիլիոնէ հանուածին կրկնապատիկը պիտի ըլլայ: Տարբերութեան պատճառն է ջրանցի այս փապուղիին մեծ լայնքը և բարձրութիւնը: Պեղելու համար 7-8 տարի պէտք պիտի ըլլայ, և ամբողջ ջրանցին ծախքին համար 3,000,000 Անգլ. ոսկի:

Փեղը ընթանցել. Երկար առնէն վիճարանութեան առարկայ եղաւ սա հարցը թէ Ափրիկեան փեղը կարելի՞ է ընտանեցնել: Անոնք որ կարելի է կ'ը-

սեն, փաստ կը բերեն Կարթագոնացւոց փորձառութիւնը այդ կենդանիներուն նկատմամբ և կը յիշեցնեն այն փեղերը, որոնք Աննիբալի բանակին մէկ մասը կը կազմէին երբ ան Հոմի վրայ արշաւեց: Զարգիս փեղերը կը կրթուին առանին աշխատութիւններու համար Բոնկոյի, Գերմանական Սփրիկէի գաղթականութիւններուն, Եռկանտայի մէջ և ուրիշ տեղեր: Կ'ըսուի թէ մասնաւորապէս Բոնկոյի մէջ փեղերու կրթութիւնը արագօրէն կը յառաջադիմէ իբրեւ ծանօթ արհեստ մը: Մօտերս կազմուած է «Փիղերու բարեկամներ» անուն Ֆրանսական ընկերութիւն մը, որուն նպատակն է արդիւն այդ կենդանիներուն ջնջումը Ափրիկէէ, և խրախուսել անոնց ընտանեցումը:

Բոթալածին առնել օդէն. Ելեկտրականութեան միջոցաւ ուղղակի օդէն բորակածին առնելով պարարտացուցիչներ պատրաստելու արհեստը յառաջ կ'երթայ Նորվեկիոյ մէջ: Պիտի ձեռնարկուի շահագործել Բուքանֆոս ջրվէժը, ելեկտրական ոյժ ձեռք բերելու համար այս նպատակաւ: Բուքանֆոս ջրվէժը աշխարհիս ամէնէն գեղեցիկ ջրվէժներէն մէկն է, և արտասովոր բարձրութիւն ունի, աւելի քան 1,550 ոտք: Կը հաշուուի թէ, եթէ լիապէս շահագործուի, 220,000 ձիու ոյժ պիտի արտադրէ: Բայց ի սկզբան այդ բարձրութեան կէսը պիտի շահագործուի միայն, աւելի վերի մասը անփոփոխ թողլով: Կ'ըսուի թէ այս պատճառաւ ջրվէժին տեսարանական գեղեցկութիւնը պիտի ջնջուի:

ԱՌԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻ

Գոյուլուէ աղօթարանին կառուցման ձեռնարկը բաւական յառաջ գնաց այս անցեալ ամառուան ու աշնան ժամանակամիջոցին: Այսպէս որ պատերը բարձրացան գրեթէ մինչև առաստաղը: Գործը զադարած է այժմ եղանակին բերումովը: Կը յուսանք վերսկսիլ զայն յառաջիկայ գարնան, պէտք եղած պատրաստութիւնները արդէն տեսած ըլլալով սա զադարման շրջանին մէջ:

Արդ, կը փութանք նախ մեր խորին շնորհակալութիւնները հաղորդել այն ամէն եկեղեցիներու և անհատներու որոնք քաջալերեցին մեզ այս գործին մէջ՝ իրենց սիրայօժար նուէրներովը: Ահաւասիկ ասոնց հաշուեցուցակը.

Այնթապ, Աւետ. 2րդ եկեղեցի 4 ոսկի և 45 դահ., Ատաբազարի Աւետ. եկեղեցի 3 ոսկի, Երզնկայի 2, Զմիւռնիոյ 4, Էնկիւրիւի 1 և 64, Թալասի 1, Թարսուսի 2, Թոգատի 0 և 54, Կիւրինի 1 և 54, Հալէպի 1 և 54, Հոդէի 0 և 20,

Մարտունի 2 և 54, Մի ոմն 0 և 30, Ուրֆայի Հայ Աւետ. եկեղեցի 3, Վեր. Յ. Գ. Պիւլպիւլեան 0 և 65, Տիարպէքիւրի Աւետ. եկեղեցի 2 և 34, Տիար Յովհաննէս Թէլֆէան 1, Տիկին Եղսա Տամպուրաճեան (Ամերիկա) 0 և 20, Քիլիսի Աւետ. եկեղեցի 1, Յարթըզլըի 0 և 54: Գումար 33.8:

Եւրոպ., այն եկեղեցիներէն ու անհատներէն ալ որոնց փոքր ինչ նուէրներուն կ'սպասէինք յոյսով, պիտի խնդրէինք որ բարեհաճին փութալ և ուրախացնել ու սիրով մեզ իրենց համակրանքին հաւաստիքներով: Ի դիմաց Գույուլուի Աւետ. եկեղեցւոյ

ՍԵՒՐԱՔ Ե. ԵՐՄԵՅԵԱՆ:

Վէլեր-Բեօգրէ-Մարգուանէ իբր 8 ժամ հեռաւորութեամբ դէպ հիւսիս՝ ծաղկեալ քաղաք մ'է ըստ բաւականին: Ունի 200 տուն Հայ Լուս., 50 տուն Հայ Աւետ. և 50 տուն Յոյն Քրիստոնեայ և մօտաւորապէս 1,000 տուն Մահմետական:

Հայ Լուս. ժողովուրդն ունի քահանայ մը և Ս. Գէորգ անուն եկեղեցի մը: Ազգ. Սուրէնեան Վարժարանը ունի 200ի մօտ աշակերտներ ընդ հսկողութեամբ 2 ուսուցիչներու, նաև աղջկանց վարժարան մը 60ի մօտ ուսանողուհիներով: Այս տարի Մանկագարտէզ մը ևս ունեցան իբր 80 աշակերտով:

Յոյն ժողովուրդը ունի քահանայ մը, եկեղեցի մը և դպրոց մը 40 աշակերտով ընդ հսկողութեամբ լուսամիտ և ուսեալ դաստիարակի մը:

Հայ Աւետ. ժողովուրդը ունի քարոզիչ մը Տիար Գէորգ Զաքարեան, մեծ եկեղեցի մը իրեն յարակից կալուածներովը, դպրոց մը 40 աշակերտօք ընդ հսկողութեամբ Տիար Տիգրան Պէրպէրեանի նստե մանկագարտէզ մը նոյնքան աշակերտօք ընդ խնամօք Օր. Փառանձեմ Տիլտիլեանի: Աւետ. գործը սկսած է հոս 40 տարի առաջ: Եկեղեցին ունեցած է երբեմնի իր ոստոստուն շրջանը, շրջան բեղմնաւոր և արդիւնաշատ: Սեղմ ուրուադիւ մը ընտրելովս չպիտի կրնամ ծանրանալ եկեղեցւոյն երբեմնի կայուն և անտարբեր շրջաններուն վրայ որոնք վիշտ կ'առթին բոլոր Տէրօջը գործը սիրողներուն: Կը փափաքեմ ներկայիս յայտնել այն անհուն խնդութիւններս, զոր հաւաքաբար ունեցանք այցելութեամբն Վեր. Գաւմէ Ապահատեանի, Մարգուանի հովուին, Տէրօջը մարդուն, որ եկաւ և գտաւ մեր եկեղեցին իր պատուոյ սանդխամատէն շատ վար:

Վերապատուելիին երբ փողոյը կը հանդիպիս, երկայնահասակ, վախ երեւոյթով, անտարբեր գնացըով, ցուրտէն պատապարտելու համար չալ մը գլուխը փաթթած, ընդհանրապէս գետ-

նահակ և խոհուն երևոյթով և համեստ հպարտութիւնով իր գնացքը կը շարունակէ: Ծաղկախոր իր սպինները դրոշմած է այտերուն վրայ և թերեւ փոքրիկ հետք մ'ալ աջ աչքին մէջ: Ի սկզբան երբ կը դիտես, առ երևոյթս մարմարի մը պէս ցուրտ և արձանի մը նման յամր կը գտնես զայն: Հազիւ կը ծանօթանաս, գաղափարներդ իսկոյն կը փոխուին: Տաք և զգայուն սիրտ մըն է որ կը արօքէ հոգւոյ փրկութեան ծարաւի: Այս հոգիներու սիրահարը բարի նախախնամութեամբ մը եկաւ գտաւ զմեզ Նոյի վերջի եօթնեկին՝ ցուրտ և տամուկ օդով մը, երբ մեր սիրտերը կը համապատասխանէին օդին վիճակին: Տէրօջ այս անձանձիր մշակը ուժգնօրէն հրդեհեց բուրվառը սըրբավայրին և աղօթարանը համակ ողորոց հոգեւոր միջնորդարով մը: 42 օր շարունակ մագնիսացած վայելցիւնք վայրկեանները երկնային՝ առաւօտ և երեկոյ: Երկինք իր բոլոր օրհնութիւններով կը պատռէր մեր գլխուն վերեւ: Ունկնդիր մահկանացուներս կ'զգայինք թէ սուրբ սիրոյ մը և անբացատրելի խաղաղութեան մը ազդեցութեան ներքեւ կը գտնուէինք:

Հոգեւորապէս յուզեց և յուզուեցաւ: Խոստովանութիւն, աղօթք, լաց և ողջագուրում եկան կնքել նորոգեալ սրտերը: Ի մի բան, եկեղեցին արթնցաւ հոգեւորապէս:

Ընթերցող եղբայրութիւնը սիրով կը հրաւիրուի իրենց աղօթքներուն մէջ յիշել այս հոգեւորապէս կենդանացած եկեղեցին:

ՏՐ. Մ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

ՅՈՂՈՒԱԾԱԳԻՐՆԵՐՈՒ

ԲԱԺԻՆ

[Ահա ըստ մեր խոստման կ'սկսինք գիրքի մը թարգմանութիւնը: Գիրքը կը կոչուի Բաղճարէան Կեանք, և հեղինակն է Տր. Լիւթհըր Հ. Կիւլիք, Նիւ Եորքի դպրոցներուն Ֆիզիքական կրթութեան ճիւղին հանրաժանօթ տնօրէնը: Ան իր ընթերցողներուն սա խրատը կու տայ զգուշութեան համար. «Մի ջանաք իսկոյն գործադրել բոլոր թելադրութիւնները: Գլուխ մը կարգացէք, և ձեր մեծագոյն մէկ պէտքին յարմար թուածը միայն ընել ձեռնարկեցէք:» Բոլորովին գործնական նպատակով կը հրատարակենք այս գիրքը: Եւ կը սիրենք յուսալ թէ մեր բազմաթիւ ընթերցողները պիտի օգտուին թելադրութիւններէն այնպիսի անձի մը, որ իմացական մեծագոյն արդիւնաւորութեան անհրաժեշտ ֆիզիքական ամէն պայմաններ ուսումնասիրած է կատարեալ ձեռնհասութեամբ: Խճ. Ա. Ե. Գ.]

ՆԵՐԱՄՈՒԹԻՒՆ

Անցեալ տարի բարեկամներէս մին, համբաւաւոր մարդ, մեռաւ 46 տարեկան: Ըսուեցաւ թէ անոր մահը չարաչար աշխատութեան արդիւնք էր, և թէ վերջնական պատճառը երիկամունքի հիւանդութիւնն էր: Մօտէն տեղեակ էի բարեկամիս աշխատութեան ունակութիւններուն, և չեմ կարծեր որ լոկ աշխատութիւնը եղաւ պատճառ այն ցաւալի մահուան, որով ան մեզմէ առնուեցաւ առոյգ տարիքի մէջ, երբ բոլոր իր փորձառութիւններով ի վիճակի էր ամէն ժամանակէ աւելի լաւ գործ կատարել: Կարծեմ, հիմնական պատճառը սա էր թէ չգիտցաւ իր ֆիզիքական մեքենան վարել:

Քիչ առաջ ալ ուրիշ բարեկամ մը, հանրահռչակ մարդ, մեռաւ առոյգ հասակի մէջ: Դարձեալ երիկամունքի հիւանդութիւնն յիշուեցաւ իբրեւ անմիջական պատճառ և չարաչար աշխատութիւնը իբրեւ նախապատճառ: Տարակոյս չունիմ թէ ուղիղ էր այս ախտաճանաչութիւնը: Բայց գիտեմ թէ բարեկամս, թէ և նստողական կեանք կը վարէր, բաց օդի մէջ մկանային աշխատութեան պարապողի մը կերածը կ'ուռէր քանակով ալ, որակով ալ: Այսպէս տարիներէ հետէ չարաչար յոգնեցուցած էր իր մարսողական գործարանները՝ կերակուրով բեռնաւորելով զանոնք: Իր սիրտը միշտ արագ կը գործէր: Շնչերակները կարծրացան և յօգակաթուած ունեցաւ: Իր հիւանդութիւնը, եթէ ոչ ամբողջովին, գէթ մասամբ հնար էր հաւանորէն անհետացնել, եթէ ինք համոզուէր կերակուրի սպառումը նուազեցնել, որով պիտի նուազէր նաեւ երիկամունքներուն աշխատութիւնը:

Անցեալ ամիս Ամերիկայի ամէնէն փայլուն երիտասարդ զբաղէսներէն մին պարտաւորեցաւ իր առողջութիւնը վերստանալու համար գործը թողուլ երկար ժամանակի Դարձեալ, բարեկամունքի մը, երեսունընիւր տարեկան, իր կեանքին մեծ մասին մէջ սաստիկ գլխացաւ կ'ունենար ամէն շաբթու: Երկու տարի առաջ զիտեց թէ այդ ցաւը տեւակաւ նապէս կը բռնէր նշային կերակուր նուազ ու տելով: Անկարող էր նշայ լաւ մարսել: Նմանապէս բոլոր ընթերցողներս կարող պիտի ըլլան, կ'ենթադրեմ, միտք բերել այնպիսի բարեկամներ որոնք կարեւոր և փափուկ ժամանակներ կ'ամառահացած, կ'ամ լիալիւր ծառայութեան ասպարէզէն քաշուած են լոկ սա պատճառով որ չգիտցան իրենց կեանքերը կառավարել:

Այս գրքովը «Բազմարդիւն Կեանք» կը կոչենք, վասն զի մտատիպարը պիտի չափուի է: Ձա-

նասիրութիւնը նպատակ չէ ինքնին: Առողջութիւնը նպատակ չէ ինքնին: Բայց կատարեալ, ճոխ, արդիւնաշատ կեանք մը ապրիլը նպատակ է: Կը յուսամ թէ այս թելադրութիւնները զիրքի միջոցով ալ օգտակար պիտի ըլլան, ինչպէս եղան արդէն բանախօսութեան միջոցով, մարդոց ցուցընելու համար թէ ինչպէս կրնան օգտուիլ արդիւնաշատութեան աստիճանէն զոր ունին անհատապէս:

ԼԷՐԻՆԷ ՀՈՒՆԷ ԿԷՆԷ

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ՊԱՇՏՈՆ ՎԵՐ. Յ. ՃԵՆԱՆԵԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

1907, Դեկ. 15, կերակի իրիկուն Մարաշի երեք Աւետ. եկեղեցիներէն և Լուս. եղբայրներէն բաղմութիւն մը մեծ և փոքր, Տիվանլըի եկեղեցւոյն մէջ հաւաքուեցան Վեր. Յարութիւն Ճէնանեանի յիշատակի պաշտօնը կատարելու համար: Հանգուցեալին 20, 8 և 4 տարի առաջ հանուած լուսանկարները դրուած էին այնպիսի տեղ մը ուր ժողովուրդէն կրնային տեսնուիլ: Եւ պաշտօնէն ետքը ժողովուրդը զանոնք աղէկ մը դիտեց: Այդ իրիկուն հինգ անձեր բանախօսութիւններ ըրին: Առաջին բանախօսն էր իբր 40 տարի մեր եկեղեցւոյն վրայ ձեռնադրեալ և պաշտօնավարած Սողոմէ Պապա: Եւ յայտարարեց թէ Վեր. Ճէնանեան մեր եկեղեցւոյն անդամը և մեր եկեղեցւոյն սիրելին էր, և իր մանկութեան ժամանակ հոգեւոր և մտացի էր և յայտնի էր թէ Աստուած զանկա քարոզչութեան որոշած էր: Երկրորդ բանախօսն էր Վեր. Ա. Շիրաճեան, և անոր նկատմամբ խօսեցաւ անոր Մարաշի հետ ունեցած առնչութեան վրայ: Հաւանորէն պիտի գրէ, մանրամասնօրէն (*) : Երրորդ բանախօսն էր Կէյիքեան Գրիգոր աղա, որ հանգուցեալին ի Տէր ննջելը և օգտակար շատ գործեր թողած ըլլալը յայտարարեց ազգութեամբ: Չորրորդ բանախօսն էր Տր. Գալուստ Էֆ. Նաճարեան, որ ըսաւ թէ անոր հետ զպրօցի ա-

(*) Թէեւ Վ. Ա. Շիրաճեան հոս ակնարկուած իր բանախօսութիւնը զրկած է մեզի, հանգուցեալին նկատմամբ մեզի զրկուած միւս գրութիւններուն հետ պիտի պահենք զայն: Վեր. Ա. Շիրաճեան յիշեալ բանախօսութեան մէջ ըսած է թէ Վեր. Ճէնանեան, զեռ 10-12 տարեկան հասակին մէջ Մարաշ, ծառի մը ներքեւ, քարոզած է, յետոյ յիշած է թէ բարեւոյ ծառայութիւններ մատուցած է երիտասարդաց Քրիստոնէական Ընկերակցութեան և իր քարոզներով եկեղեցիներուն, և թէ ի վերջոյ Մարաշի որը և աղքատիկ աշակերտներուն համար նպաստ հաւաքած և զրկած է:

ԽԺԲ. Աւետ.

չակերտակից եղած է, թէ ան միշտ աւելի գործնականին կարեւորութիւն կու տար քան թէ հայեցողականին, թէ անոր ուշադրութիւնը նախ քան որդեգրութեան գրաւուեցաւ և յետոյ առաւելապէս՝ դպրոցներու, և թէ Թարսուսի և Գոնեսայի գոյէճներով աշխատեցաւ բարձրացնել իր երկիրը: Վերջին բանախօսն էր յօգուածագիրս, և խօսեցայ Վեր. Ճէնանեանի 12 բարեմասնութեանց վրայ: Հոս կ'ուզեմ յիշել խօսածներուս համառօտութիւնը. 1. Վեր. Ճէնանեան կը յարգէր և կը սիրէր իր ծնողները և ընտանեաց անհատները: 2. Մեծ սէր կը տածէր հանդէպ իր երկրին և բարեկամներուն: 3. Հաստատուն կամքի տէր և գործնական անձ մըն էր: 4. Կը փափաքէր միշտ առաջին ըլլալ, և այդ կերպով միշտ օգտակար ըլլալ: 5. Ունէր զօրաւոր հաւատք: 6. Անխոնջ աշխատաւոր մըն էր: 7. Փորձութիւններու կը հանդուրժէր դարմանալի աստիճան և առանց տրտուելի: 8. Գործ տեսնելու և գործադրելու մեծ կարողութեամբ օժտուած էր: 9. Գեղեցիկ բանաստեղծութիւններ գրելու տաղանդը ունէր: 10. Թուրքիոյ Բողոքականաց մէջ մեծագոյն քարոզիչն է հոգեւոր արթնութեան: Ինչպէս Տր. Յարնգուրըթ 1892ին գրեց Ա. Է. Գալէի մէջ Գայսէրիի հոգեւոր արթնութեան ժամանակ Թուրքիոյ Մր. Մուսին էր: Ասոր կը վկայեն Ա. յնթապի, Թարսուսի, Ատանայի, Գայսէրիի և Սըվազի հոգ. արթնութիւնները: Պերճախօս և ազդեցիկ քարոզիչ մըն էր: 11. Հիմնարկելու և անօրինելու մեծ ձիրք ունէր: Ամէնուն ծանօթ է թէ ան է Թարսուսի և Գոնեսայի Գոյէճներուն հիմնադիրը: Բաց այսի Թարսուսի, Մարաշի, Գայսէրիի, Սըվազի և ուրիշ տեղերու մէջ որբանոց-դպրոցներ բացած, և բազում որբերու և այրիներու օգնած է: 12. Զոհողութիւն ընող և այլոց ծառայող մէկն էր:

Այս կէտերը հաստատելու շատ իրողութիւններ գիտենք, բայց Ա. Է. Գալէի մէջ շատ տեղ գրաւել չենք ուզեր: Ըստ որում մարդ ունէր շատ թեւրութիւններ, վասն զի չկայ անթերի մարդ: Վեր. Ճէնանեան մեռած չէ, հապա կը քնանայ: Ո՛չ, չքնանար, այլ՝ կ'ապրի, իր գործերով կը խօսի:

Պաշտամունքէն ետեւ պնակներ չըջարեւուեցան և Վեր. Ճէնանեանի յիշատակին համար ստակ հաւաքուեցաւ, որ հանգուցելոյն սիրելի դաստիարակութեան գործին մէջ աղքատիկ աշակերտի մը կըթոյնէ համար պիտի ծախսուի:

Երանի թէ շատեր Ճէնանեանի օրինակին հետեւելով ի սրտէ աշխատէին իրենց երկրի աղքատներուն կարօտութիւնները մեղմել և ազէտները կըթել ու բարձրացնել:

Մարաշ

ՏԻԳՐԱՆ Հ. ԲԵՃԵՊԵԱՆ

ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԻՒՆ ՄԸ 1908Ի ՎՐԱՅ

Ահա անցաւ 1907 տարին ալ և թեւակոխեցինք 1908ի սեմին վրայ: Բնութեան մէջ նոր բան մը չկայ, սակայն մեզ հոգեւորներուս առջև խորհրդաւոր կէտ մը կայ: Հոս է որ կ'սկսինք նոր ոգորումներ ունենալ, աւամայ ետ և յառաջ կը նայինք: Այս տրամադրութեան ներքեւ ենք ամենքս ալ: Անցեալը անցաւ, մեզմէ ոմանց համար յաջողութեան, ոմանց՝ ձախորդութեան, ոմանց՝ սուգի և ոմանց ուրախութեան տարի մը ըլլալով: Իմաստուն պիտի ըլլանք, եթէ անցեալին մէջ մեր քաղած փորձառութիւնները գործածենք՝ յառաջիկան աւելի օգտակար, շինիչ և յաջող ընծայելու: Աստուած կու տայ մեզի ժամանակը և առողջութիւնը, այս էական դրամագլուխները մեր կեանքին: Կը մնայ իմաստութեամբ տնտեսել դայնս և երկուքին ալ արժէքը և կարեւորութիւնը ըմբռնել հաւասարապէս:

Վաճառականներս սովոր ենք տարեկանոյ առթիւ նայիլ մեր հաշիւներուն, մեր հաշուեկշիռը պատրաստել, մեր կացութիւնը հասկնալ և նոր որոշում ու կարգադրութիւններ ընել աւելի բարեւոքելու մեր գործը և շահելու համար: Այս օրինակով, եթէ ներելի է թեւադրութիւն մը ընել, պիտի առաջարկէի որ մեր ուշադրութիւնը դարձնէինք մեր եկեղեցիներուն ներքին կեանքին վրայ: Ինչ որ կ'ընենք մեր անձնական գործին համար՝ նոյնը կ'ընենք մեր եկեղեցիներուն համար: Նոյնքան արթուն, հոգածու և սրտովին փարած ենք անոր: Կը զոհենք ըստ արժանւոյն մեր զբամէն, խելքէն, սրտէն և հոգիէն, հոգեւոր գործնական կեանքը կենդանի և առոյգ պահելու համար: Եւ մեր ընկերներուն բարի օրինակ հանդիսացած ենք մեր նկարագրով և գործելակերպով: Այս տեսակէտերէ նայելով մեր հաշուեկշիռը պատրաստած ենք: Յաւալի է տեսնել որ իրականութիւնը հակառակը կը խօսի. և ճիշտ այս պատճառաւ տարուէ տարի մեր եկեղեցիներուն բարոյական և հոգեւոր մակարդակը կը նսեմանայ, և հետզհետէ մոռտ կը գտնեն առողջութիւնը քայքայուել սկսող մարդու մը եղածին պէս, կեղծիքի, նախանձի, ատելութեան, կամապաշտ ետի, աւերիչ միբրոպները, և տեղի կու տան ազնիւ, մաքուր և ողջմիտ զգացումները: Եւ այսպէս մեր եկեղեցիները խաղաղիկ կ'ըլլան այս ու այն շահադիտութեանց: Ամէն խղճամիտ անձ թող ակնարկ մը նետէ իր եկեղեցիին պարագաներուն վրայ: Հազուադիւրս բացառութեամբ կացութիւնը նոյն չը պիտի գտնէ: Ուրեմն, ներկայ խորհրդաւոր պարագային, լաւ չը պիտի

ըլլար նոր կարգադրութիւններ ընել, աղօթքով Աստուծոյ առաջնորդութիւնը խնդրելով որ յառաջիկային աւելի մաքուր, աւելի աղնիւ, աւելի ընկերասէր կեանք մը ապրինք անձնապէս, և աւելի հոգածու և աւելի խոհեմ ըլլանք հանդէպ եկեղեցւոյն, ի բաց վանելով եսերը, կիրքերը, կեղծիքը, են, և խոհարհելով խաչին տակ և նայելով հոն դամուած Անձին վրայ, մեր կեանքի եղական Օրինակին, որ կարեկցութեան, գթոյ և սիրոյ կեանք մը ապրեցաւ և թելադրեց որ իրեն նմանինք, Եթէ իւրաքանչիւր անձ իր աղօթքին մէջ դրած զգացմանց չափ զգայուն, ուրիշներու իր արտայայտած գաղափարներուն չափ անկեղծ և ինքզինքն ցուցադրել ջանացածին չափ Բրիստոնեայ եղած ըլլար, որչափ կերպարանափոխութիւն յառաջ պիտի գար: Զանաւոր յառաջիկային ամէն մէկս այս ուղղութեամբ ապրիլ ու վարուիլ: Եւ, եթէ Տէրը կամի, երբ տարւոյս վախճանին ետ նայինք, ուրախ պիտի ըլլանք տեսնելով բարոյական այն մեծ փոփոխութիւնները. զժողովութիւնները վերցած, կուսակցական պայքարները դադրած, եսերը խոհարհած և նոր կեանք մը յառաջ եկած մեր եկեղեցիներուն մէջ: Իցիւ թէ 1908 տարին հոգեւոր կեանքի տեսակէտով այսպիսի յիշատակելի տարի մը ըլլար:

ՄԱՐԿՈՍ

ԾՆՈՒՆԴԻ ԱՌԹԻԻ

Լուռ էր գիշերն և անվզով.

Հնչեց կոջնակն երկնից խանդով

Աւետիսին սիրաթըրիչ

— «Ծընա՛ւ Փրկիչ — »

Վանեց մըռայն գիշերային

«Լոյսն ի լուսոյ» ճաճանշափիւռ.

Երգէին հոյք Եհովային

Հաղար ու բիւր:

Սէր սուրբ, անձառ, բերկրապատար

Յայանըեցաւ լիակատար.

Փայլեցաւ լոյս, գութ կաթոգին

Հէք հոգիին:

Սէրն անմարմին առաւ մարմին

Զեղու իրմով ձրիաբար

Անսէր մարմինն, որ է ինքնին

Անիւզ լամբար:

Օգուտ ունի՞ սէրդ անխամուր,

Եթէ փակեմ, Տէր, սիրտս ամուր.

Ծընունդ, այո, բայց անձընունդ

Կ'իջնեմ անդունդ:

Փարգա՛ստ, փարգաստ, սէրդ ոտնակոխ

Զընեմ, հեռի՛ յինէն հեռ, ոխ.

Ծընունդդ նոր ապրիմ յաւէտ

Երանաւէտ:

Թալաւ

ԿԵՏԻՔՅԻ ԿԱՐՈ

ՄԲ. ԳՐՈՑ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ

Փէր. 2—8

Կէր. Յովհ. ԺԳ. 21-38: Այս հատուածին մէջ կ'ախարհուի մեղքի մէջ իյնալու մօտ գտնուող երկու աշակերտներուն, Յուդայի և Պետրոսի, և այս երկու ախարհուիւններուն միջոցին «Նոր պատուիրան»ը կայ (հմր. 34): Այդ նոր պատուիրանը Յիսուսի սիրոյն վրայ հիմնուած է: Այդ սէրը մէկ կողմէ կ'ըսէ Յուդայի, «Եթէ զիս հասկընայիր այս մեղքին մէջ չէիր իյնար:» Պետրոսի կ'ըսէ, «Եթէ զիս հասկնաս, մեղքի մէջ չես իյնար:»

Բշ. Յովհ. ԺԳ. 1-5: Յիսուս ճշմարտութիւն է, և ճշմարտութիւնը — ամենաբարձր ճշմարտութիւնը — ինչ զարմանալի կերպով կը սորվեցնէ: Յանգագատս անոնց սորվեցուցած է ճամբան, կեանքը, Հայրը: Ասիկա հաւատք կը պահանջէ (հմր. 1, 11, 12): Այս հաւատքն է հիմնապէս Աստուծոյ գոյութեան և Յիսուսի վստահելի ուսուցիչ մը ըլլալուն հաւատալ:

Գշ. Յովհ. ԺԳ. 16-31. «Ուրիշ Միջնաբերդ է» Հոս դիտէ Սուրբ Հոգիին առնչութիւնը Բրիստոսի և մարդկային հոգւոյն հետ: Նաեւ մտածէ Սուրբ Հոգիին առնելու պայմաններուն և Անոր պաշտօնին վրայով: «Անոր խօսէ, վասն զի մաքի կ'ընէ: Հոգին հոգիին կը միանայ: Անիկա քու շունչէդ, այո, ձեռքերէդ և ոտքերէդ աւելի մօտ է:» Թէ՛նք:

Դշ. Յովհ. ԺԵ. 1-17: Յիսուս հոս կը նկարագրէ իր աշակերտներուն և իրեն մէջտեղ կենսական առնչութիւնը: Աշակերտներուն կողմէ պէտք է կատարեալ հնազանդութիւն և անկեղծ ծառայութիւն: Յիսուս ի փոխարէն ասոր, անոնց կեանքը պողաբեր կ'ընէ և զանոնք բարեկամ կ'անուանէ:

Եշ. Յովհ. ԺԵ. 18-ժԶ. 4: Յիսուսի աշակերտները անոր համար վկայութիւն տալու միջոցին Սատանային կողմէ զժողարութիւններու կը բաղախին: Բայց սրտի մէջ սէր կրելով, Սուրբ Հոգւոյն ներկայութիւնը վայելելով և մանաւանդ Յիսուսի հետ դանուելով (հմր. 27) հոգեւոր զօրութիւն կը ստանանք:

Ուր. Յովհ. ԺԶ. 5-33. Յիսուս կանխաձայնեց աշակերտներուն թէ իր անոնցմէ զատուելէն ետքը ինչ պիտի ըլլար անոնց զօրութեան աղբիւրը, այսինքն թէ Սուրբ Հոգին պիտի առնեն և իր անուանով խնդրուածք պիտի մատուցանեն, և Հօրմէն պիտի սիրուին: Համեմատէ հմր. 30 և 31: Միայն բեր թէ ամէն անգամ որ հաւատքդ դաւանիս, աշիկա փորձաքարի մը պիտի զարնուի:

Շք. Յովհ. ԺԶ. 1: «Ոչ երկնից մէջ և ոչ երկրի վրայ լսուած է այնպիսի ձայն մը որ Աստուածորդիին այս աղօթքէն աւելի բարձր, աւելի սուրբ, աւելի արդիւնաւոր և աւելի փառաւոր ըլլայ:» Մէլանկոն: Տես հմր. 11, 15, 20-23 և 26ի խնդրուածները:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՆԵՐՔԻՆ

Մայրաքաղաք. Անցեալ հինգշաբթի Վեհ. Սուլթանը Կայս. դուստր մը ունեցաւ և անուէնը դըրուեցաւ Սամիէ իշխանուհի: Ն. Կ. Վեհափառութիւնը բոլոր օտար վեհապետներուն հեռագրով ծանոյց այս բարեբաւտիկ ծնունդը և չնորհաւորական հեռագրեր ընդունեցաւ: Մեծ Եպարքոսը, նախարարները և Կայս. փեսաները Կայս. պալատ գացին չնորհաւորութեան համար, նմանապէս հպատակ ժողովուրդներու հոգեւոր պետերը և դեսպաններ ու դեսպանատուններու առաջին թարգմաններ: — Ձեռնհաս իշխանութեան կողմէ յատուկ հրահանգներ տրուեցան Ոստիկանական նախարարութեան պաշտօնատան կից արգելարանը, Կեդր. բանտը և Բերայի արգելարանը առողջապահական կանոններու ճշտիւ համաձայն վիճակի մը մէջ պահելու, բանտարկեալներու առողջութիւնը և հանգիստը ապահովելու և հակամեխման դրութիւնը ուշի ուշով գործադրելու համար: — Նկատելով որ Գրեթ և Կրեթ ուտելէ կարգ մը հիւսանդութիւններ կը ծագին, Քաղաքապետութիւնը հրամայեց առոնց վաճառումը արգելել: — Շաբաթ դիշեր արկածով այրեցան Կայս. պալատան երկրորդ քարտուղար և սենեկապետ Իզզէթ փաշայի քարուկիր ապարանքը և մօտակայ երեք տուններ: Վեհ. Սուլթանը հրամայեց անմիջապէս Նշան Թաշի մէջ ապարանք մը կահաւորել Իզզէթ փաշայի բնակութեան համար:

Նահանգներ. Մեքքէի Էմիրը և Հիճազի կուսակալը Յունի. 15 թուականով հեռագրեցին թէ 300,000 Լաւելի ուխտաւորներ Արաֆաթ լեռը ելան կատարեալ անդորրութեամբ և յետոյ Մինա վերադարձան: Նոյն օր մեծ հանդէսով կարգացուած է Կայս. հրովարտակը: — Սըվազի նահանգին ճամբաներու շինութեան յետեալ տուրքերը մինչև 322ի վերջը հատուցանողներու նկատմամբ չնորհուած ներման պայմանաժամը կ'երկարաձգուի մինչև տարւոյս փետր. վերջը: — Երկրագործական Դրամատունը անցեալ աշնան 200,000 դահ. բաշխեց Տիլրիկ գաւառի հողագործներուն: Արտօնուած էր նաև 400,000 դահ. բաշխել Մուշ գաւառի կարօտ երկրագործներուն: Պիթլիսի կուսակալութիւնը ծանոյց թէ այդ գումարին կէսը Մուշի պիտի յատկացուի, քառորդը Պուլանդի և Վարզոի, 40,000 ալ Մալազկերտի կարօտեալներուն: — Լաթաքիոյ նաւահանգիստը պիտի խորունկցուի: —

Սէլանիկի քաղաքէն դուրս և չըջակաները թրամուէյ բանեցնելու ծրագիր մը կ'ուսուճնասիրուի:

Աւետ. Ժող. Վսեմ. Ազգապետ էֆ. Ծնունդի երկրորդ օրը Պատրիարքարան գնաց չնորհաւորութեան համար և ի բացակայութեան Պատրիարք Հօր՝ ընդունուեցաւ Պատրիարքական փոխանորդ Սրբազանէն: Ծնունդի Տօնին առիթով Ն. Վսեմութիւնը գաւառներէ չնորհաւորական գիրեր ընդունեցաւ: — Տր. Հ. Ս. Պարնըմ Լանկայի եկեղեցիին հրաւերով նոյն եկեղեցիին հովուութիւնն ստանձնեց առժամապէս մինչև որ բնիկ հովիւ մը ընտրուի: — Լանկայի նոր եկեղեցիին շինութեան համար Վսեմ. Ազգապետ էֆ.ի նախագահութեան ներքեւ աշխատելու նպատակով եռանդամ մասնախումբ մը կազմուեցաւ: — Մարսուսի Անաթոլիա Գոլէճի Տնօրէն Տր. Թրէյսի իր տիկինին հետ անցեալները Սամսոն այցելելով իբր շաբաթ մը մնացած և ամէն օր հոգեւոր չինիչ պաշտամունք կատարած է: Վերջին կիրակի օրն ալ նշանակելի ձեռներէցութեամբ մը յաջողած է եկեղեցական և կրթական պէտքերու համար 220 ոսկի հանգանակել Աւետ. Ժողովրդէն, իրիկուան չնորհակալութեան եռանդուն աղօթածողովին մէջ եւս 30 ոսկի: — Թալասի Ամերիկեան նորակառոյց բարձր վարժարանին բացումը կատարուած է Յունի. Աին Գայսէրիի Վսեմ. Կառավարչի քարտուղարին և այլ բարձրաստիճան անձնաւորութիւններու և երկսեռ բաղմութեան մը ներկայութեամբ: — Խարբերդի Եփրատ Գոլէճի հիմնադիր Մր. Հուրլըրի այրին, որ Ամերիկայի Ուսիթըր քաղաքը կը բնակի, Դեկ. 30ին քաջառողջութեամբ իր կեանքի 80երորդ տարին թեւակոխեց: Այդ առիթով տեղւոյն Հայ Աւետ. եկեղեցիէն հինգ ներկայացուցիչներ և ուրիշ բարեկամներ Միսիս Հուրլըրի այցելեցին և փառաւորապէս տօնեցին անոր 80ամեակը: — Վեր. Մ. Կ. Փափագեան Նիւ Եորքի մէջ Աւետ. եկեղեցիի մը հրաւերն ընդունած է և Յունի վարէն գործել սկսած: — Ամերիկեան Աստուածաշնչի Ընկերութեան արեւելքի տնօրէն Տր. Պօէն անցեալ շաբթու իր եռամսեայ պտոյտէն վերադարձաւ շատ քաջալերական և քաղցր ապաւորութիւններով: — Մարսուսի Անաթոլիա Գոլէճի չըջանաւարաններէն Տիգրան էֆ. Գապագճեան Ֆիլատէլֆիոյ Փէնսիլվանիա Համալսարանը տարբարանութիւն ուսած և Ուսուցիչ Գիտութեան (M. S.) տիտղոսին արժանացած է: Երկու տարի ևս պիտի մշակէ բնագիտութեան ճիւղը և յուսալի է որ ստանայ Վարդապետ Փիլիսոփայութեան տիտղոսը: — Ուրախութեամբ կ'իմանանք թէ Պարտիզակի չըջանա-

ւարտներէն Բերացի Տիար Կարապետ Զ. Կարապետեան, որ դեռ քանի մը ամսէ ի վեր գոլէճ մտած է Ամերիկայի մէջ և կը պատրաստուի բժշկական ասպարէզը մտնել, վերջերս կենդանաբանութեան գրաւոր քննութեան մը մէջ առաջին հանգիսացած և մանաւանդ կատարելութեան նիշը, 100, ստացած է՝ սքանչալի մ'պատճառելով բոլոր ուսուցիչներուն և ուսանողներուն։ Դասախօսն յայտարարած է թէ իր պաշտօնավարութեան բովանդակ ընթացքին մէջ առաջին անգամն է որ կ'ստիպուի այս թուով նշանակել աշակերտի մը յաջողութիւնը, և այս՝ համահաճութեամբ նոյն իսկ ուսուցչական կաճառին։ — Այնթապէ կ'իմանանք ցաւով թէ Փրոֆ. Պէզճեանի հինգ որդիներուն կրտսերագոյնը Միհրան էֆ. Յունվ. 10ին թոքայտէ մեռած է 24 տարեկան։ Թաղման սրբատառնչ հանդէսը կատարուած է յաջորդ օրը ստուար բազմութեան մը ներկայութեամբ։ Հանդուցեալը Այնթապի Գոլէճին շրջանաւարտներէն էր և նոյն հաստատութեան մէջ կը պաշտօնավարէր իբրեւ ուսուցիչ և քարտուղար։ Սբ. Հոգևոյն միսթարութիւնը կը հայցենք հանդուցեալին ծնողաց և պարզաներուն։

Հայ Ժող. Երկուշաբթի Պատրիարքարանի մեծ դահլճին մէջ տեղի ունեցաւ Ծննդեան Տօնի պաշտօնական ընդունելութիւնը։ Ներկայ էին եկեղեցական և աշխարհական նշանաւոր ազգայիններ։ Պատրիարք Հայրը իր բանախօսութեան ընթացքին մէջ յիշեց թէ յաջորդ Հայրապետին ընտրութիւնը որոշուած է կատարել Նոյ. 12ին։ — Ն. Ամենապատուութիւնը Բերայի Պարտուց Բարձման յանձնաժողովին յանձնարարեց նոյն եկեղեցիի Թաղ. Խորհրդին 40,000 դահ.ի գումար մը յանձնել եկեղեցւոյ անհրաժեշտ ծախքերը հոգալու համար։ Թաչճեան ընտանիքին ալ օրհնութեան կոնգակ մը զրկեց Գրնալի երկսեռ վարժարանին տրուած 450 ոսկիին համար։ — Երուսաղէմի աշխարհական պատուիրակ Սրիս էֆ. Ֆէսճեանի մեկնելէն առաջ գումարուած Միաբանական ժողովի մը մէջ վերջնապէս ընդունուած է կալուածներու գնահատման, արժէքներուն և բուն վիճակին քննութեան համար կարգուած յանձնաժողովին տեղեկագիրը։ — Էջմիածնի Սինոդին Պրոկուրոր նշանակուած է նահանգային դատարանի անդամ Պ. Բարսաղան Մէլիք Օհանջանեան։ — Կիլիկիոյ Աթոռին 1904 տարուան հրատարակեալ հաշուեցոյցէն կը տեսնուի թէ տարեկան մուտքն եղած է 193,205.50 դահ. և ելքը 134,656.50, հասոյթի առաւելութիւն 38,549 դահ.։ — Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբար-

ձութիւնը չնորհակալութեան գիր մը զրկեց Բարսեղ էֆ. Հալաճեանի՝ անոր 150 ոսկի նուէրին համար։ Նաև որոշեց Ս. Պատրիարքէն օրհնութեան կոնգակ մը խնդրել յիմարանոցի իգական բաժնին վարիչ տիկին Հնազանդ Էսէճանեանի համար։ Յունվ. 14ին վիրաբուժական նորաշէն սրահին բանալիները վիրաբուժապետ Տր. Զարգարեան էֆ.ի յանձնուեցան պաշտօնապէս։ — Սրմաշու փոխ վանահայր Տ. Բարգեն Ծ. Վ. յաջողած է բաւական խնայողութիւն ընել կարգ մը ծախքեր զեղչելով։ — Բարեսէր անձ մը նոր տարւոյ առիթով մրգեղէն և ուրիշ կարեւոր պէտքեր նուիրած է Սրմաշի Դպրեվանքին։ — Իշմիաի առաջն. փոխ. Տ. Պարգե վարդապետ Դանիէլեան իր կեանքը 200 ոսկիի ապահովագրած է, սա պայմանով որ ի դէպ մահուան՝ այդ գումարը Խաքէօյի, իր ծննդավայրի, դպրոցին հատուցուի։ — Ղալաթիոյ դպրաց դասը առաջադրած է Եկմալեան քառաձայն եղանակին հետ ունենալ և գործածել նաև Կոմիտաս վարդապետի ձայնագրածը, ինչպէս նաև բոլոր հեղինակաւոր ձայնադիրներու գործերը։ — Հանդուցեալ Թավաճեան էֆ.ի կտակով իբր 2,000 ոսկի Ազգ. Հիւանդանոցին և 300 ոսկիի չափ ալ Գալֆայեան որբանոցին յատկացուած է։ — Լեւոն էֆ. Վ. Սէմէրճեան Իւսկիւտարի ձեմարան Վարժարանի 30 աղքատիկ աղջկաներուն գաղմիր թիկնոցակ (փէլըրին), կօշիկ, լաստիկ և գուլպայ նուիրեց։ — Ծանօթ գեղանկարիչ Մ. Փոլ Զրաք պատուոյ վկայագիր, պատուոյ ոսկի խաչ և ոսկի մետալ ստացաւ Յրանապի 1907ի գեղարուեստական ցուցահանդէսէն։ — Գիտութեանց և չափագիտութեան ծանօթ ուսուցիչ Համազասպ էֆ. Հաքի իր պատրաստած 0 տը Գոլոնէին համար Պրիւքսէլի միջազգային արուեստահանդէսէն ոսկի մետալի վկայական ստացաւ։ — Պետական Խորհրդոյ անդամ Արրահամ վաչա քանի մը օրէ ի վեր հիւանդ է։ — Մանգուէի արտօնատէրը, որ ժամանակ մը հրատարակեց Լոյսը իբրեւ կրօնաթերթ և յետոյ իբրեւ կինըրու թերթ, նոր տարիէն սկսեալ գրական պատկերազարդ չաբաթաթերթի մը վերածեց զայն, ծանօթ հրապարակագիր Արամ Անտոնեանի յանձնելով անոր խմբագրութիւնը։ Երկու թիւերն արդէն հրապարակ ելան չահեկան պարունակութեամբ և ընտիր պատկերներով։ — Կ. Պատրիարք Տ. Սապապղեան իր քահանայութեան յորելեանին առիթով բաց ի շատ նուէրներէ ընդունած էր նաև 57 ոսկի։ Արդ այդ գումարով Եգիպտական արժեթուղթ գնած և Բերայի օրիորդներու Սբ. Աննա որբանոցին յատկացուցած է։

ԱՐՏԱՔԻՆ

Ա. Գրիգորյան . Յունիվ. 12 թուականով հետեւեալը կը հաղորդուի Նիւ Եորքէ . Ուրբաթ գիշեր տեղւոյս Փարքըր հաստատութեան հրդեհէն 250,000 Անգլ. ոսկիի կորուստ կրուեցաւ և երեք հրշիջոյցներ մեռան : Հրդեհը կրնար զիւրաւ նուաճուիլ , եթէ ջրի խողովակները թերի և ջրի ճնշումը անբաւարար չըլլային : Աղէտն սկսաւ հինգերորդ յարկէն , Հուլիս և ձեռքըն տեարց գրասենեակներէն , որոնք ամբողջովին այրեցան , թէեւ յոյս կայ թէ գրամարկը պիտի ազատուի : Այս էր Նիւ Եորքի թայֆ թերթին և Բրիտանական Համայնագիրտակի գրասենեակը : — Բիօ սը Եանէյրօէ կը հեռագրուի թէ Ամերիկեան նաւատորմը հոն ժամանած է Յունիվ. 12ին : — Մր. Թէֆթ կը կարծէ թէ Միաց. Նահանգները պիտի կրնան 1909 Մարտին կամ Ապրիլին թուղու Բուպայի վերին հակողութիւնը զոր ստանձնած են առժամապէս : Այսպէս ըսուած է Նախագահին ուղղուած նամակի մը մէջ , որ կ'ընկերանար նոյն կղզիի առժամեայ կառավարիչ Մր. Մըկուենի յոյժ քաջակերական մէկ տեղեկագրին : — Յունիվ. 13ին Փէնսիլվանիոյ Պոյրթաուոն քաղաքին մէջ սոսկալի աղէտ մը պատահեցաւ : Սինէմաթոկրաֆի պայթումէ մը հրդեհ ծագեցաւ թատրոնի մը մէջ և ահա խուճապ : Հանդիսականներէ շատեր թատերաքմը վազեցին և լամբարները չընցան ու տեսարանն այրեցին : Դերասանները խուճապին առջեւն առնել փորձելու պահուն շրջեցին գետնի փոքր ճրագները , և ահա բոցերն առաստաղ ելան և սոսկալի տագնապ մը յաջորդեց և կրնար ու տղաք ոտքի կոխան եղան : Զոհերուն թիւը 167 է , մեծամասնութիւնը կին և տղայ : Սէյնթ Ճանի Լուստերական Կիրակնօրեայ դպրոցի անդամներէն չատեր ներկայ էին հոն : Շատ ընտանիքներ մէկէ աւելի անդամներ միանգամայն կորսնցուցին : Վիրաւորներու թիւը 75 է և շատերու վիճակը անյոյս : Մեռեալներուն մեծամասնութիւնը քաղաքին ամենէն նշանաւոր ընտանիքներուն կը պատկանին : — Յունիվ. 13ին Ծերակոյտը Երեսփ. Ժողովին հետ որոշեց Պոքսըներու ապստամբութեան համար Միաց. Նահանգներու հատուցանելի տուգանքին կէսէն աւելին չնորհել , գումարը 4,888,000 Անգլ. ոսկիէն 2,331,000ի իջեցնելով : — Բոլորովին սուտ ու անհիմն է սա զրոյցը թէ Նախագահ Բոգէվելթ վէճ մը ունեցած է Եւլեմտական նախարար Մր. Գորթէլեուի հետ , և թէ նախարարը հրաժարած է : — Հաշուակցարանը միաձայնութեամբ որոշեց աւանդի ընկերութիւնները լիակատար ան-

գամ ընդունիլ , պայմանով որ հաւանին 25 առ հարիւր գրամական պահեստ մը ունենալ : Ամենէն մեծ ու զօրաւոր ընկերութիւններէն ոմանք արդէն խակ դիմում ըրած են այդ պայմանին համակերպելով : Այսպիսիներէ կրնանք գործառնութեան աւելի առողջ մեթոտներ ակնկալել :

Ա. Գրիգորյան . Յունիվ. 11ին սոսկալի աղէտ մը պատահեցաւ Պարնզլի քաղաքին հանրասրահին մէջ , և ծագած խուճապին զոհ դացին 16 տղայք չնչահեղձ կամ ոտքի կոխան ըլլալով : Աւելի շատեր ալ վիրաւորուեցան : Սինէմաթոկրաֆի հանդէս մը կը տրուէր ընկերութեան մը կողմէ : Եւ որովհետեւ մուտքը շատ աժան էր , սրահը լեցուած էր ամբողջովին , մասնաւորապէս վերնայարկը , որու սանդուխին վրայ պատահեցաւ աղէտը : Թագաւորը քաղաքապետին միջոցով իր ցաւակցութիւնն յայտնեց սգաւոր ընտանիքներուն և տեղեկութիւն ուղեց վիրաւորներուն վրայ : — Յունիվ. 17ին Լորտ Էյվալըրի Սէյնթ Էնտրուզ Համալսարանին տնօրէն կարգուեցաւ Մր. Էնտրու Բարնէկիի տեղ , որու պաշտօնավարութեան երկրորդ շրջանը աւարտած էր : Լորտ Էյվալըրի շեշտեց անսովոր պատեհութիւնները և համաչափ դաստիարակութեան մը մէջ դասական ուսումնեցու ալ , գիտութեան ալ , կարեւորութիւնը : Կրօնքի նկատմամբ ըսաւ թէ դժուարութիւններ կրնան գտնուիլ թէ ինչ բանի պարտիմք հաւատալ , բայց երբեք տարակոյս չկայ թէ ինչ պարտիմք ընել :

Չի . Յունիվ. 13ին Թիէնցին-Եանկցէի գլխաւոր դէին վերջնական պայմանագիրը ստորագրուեցաւ Զինու կառավարութեան և Տէօյէ Ասիաթիչէ գրամատան և Բրիտանական ու Զինական ընկերութեան պատուիրակներէն : Թիէնցին-Եանկցէի երկաթուղիին Գերմանական հատուածը Թիէնցինէ պիտի սկսի և Թէչաուէ , մեծ ջրանցէն , և Շանթիուկի քաղաքապետի Յինանֆուէ անցնելով պիտի երթայ Շանթիուկի հարաւային սահմանագլուխը : Անտի Բրիտանական հատուածը պիտի սկսի և Բիանկսու նահանգին մէջէն պիտի երթայ Եանկցէի վրայ Փուքու , որ Նանքինի դիմացն է : Փոխառութեան գումարն է 5 միլիոն Անգլ. ոսկի 5 առ հարիւր տոկոսով և 30 տարուան պայմանաժամով : Վերի վերոյ հաշուով , այս գումարին 2/3 Գերմանական պիտի ըլլայ և 1/3 Բրիտանական , զձին երկու հատուածներուն երկայնութեան համեմատութեամբ : Թէեւ Զինու յարաբերութիւնները ուրիշ տէրութիւններու հետ զգալապէս բարւոքուած են , ճափոնի հետ անլոյծ խնդիրները , մանաւանդ Մանչուրիոյ նկատմամբ , հետզհետէ կը շատնան : Լուծման կ'սպասեն դեռ Մանչուրեան հեռագրա-

տուններու և նամակատուններու հաստատման, Մուգտէնի և ուրիշ քաղաքներու հանրային շէնքերուն ու Ֆուշունի և Մանչուրեան ուրիշ քաղաքներու ածխահանքերուն գրաւման խնդիրները, Բիրին նահանգին մէջ Չիէնթաօի հողին գրաւումը սա պատրուակով թէ, թէեւ վաղուց հետէ Չինու ձեռքն էր, իրապէս Բորէայի կը պատկանի, և լուրջ արգելքը զոր ձափոն Չինու առջեւ կը դնէ՝ չթողլով որ երկաթուղին երկարէ Լիաօ գետին արեւմտակողմը, բնելով թէ այդպիսի ձեռնարկ մը մըրցում պիտի ըլլայ ձափոնական երկաթուղին հետ, որ գետին արեւելակողմը կը գտնուի և միւսէն առ նուազն 35 մղոն հեռու է։ Ինչպէս արդէն ծանուցուեցաւ, Լիաօ գետին արեւմտակողմը Հսինմինթունէ մինչեւ Ֆաքումէն երկաթուղին հատուածի մը շինութեան պայմանագիրը Նոյ. Տին կընքուեցաւ Անգլիական ընկերութեան մը հետ։

Պեւէա. Յունի. 14ին Երեսփ. Ժողովն սկսաւ նստաշրջան մը, որու մէջ ըստ Թայգի պիտի լուծուի թերեւս ամէնէն դժուարին ու կնճոռտ խնդիրը, որով երեք զբաղած է Պելճիոյ Խորհրդաբանը՝ 1830ին Հոլանտայի զատուելէն ի վեր։ Այս խնդիրն է ապագայի խնդիրը Բոնկօի տէրութեան, Ափրիկէի այն մեծ պատառին, որ գրեթէ Եւրոպայի տարածութիւնն ունի և որու քաղաքակրթութիւնը ու թմանական թուականներէն մինչեւ ցայսօր մեկնի, գրամի և մարդկային կեանքի այնքան կորուստ պատճառած է հիմնադիր վեհապետին։ Հաւանօրէն Կառավարութիւնը ետ պիտի առնէ արդի ծրագիրը և պիտի առաջարկէ ուրիշ մը աւելի ընդունելի։

Ճափոն. Ճափոնական մամուլը շատ զարմանք և զայրոյթ կը յայտնէ Չինու գրեթէ արհամարհանից գիրքին համար հանդէպ այն բողոքներուն, զորոնք ձափոն կ'ընէ Հսինմինթուն-Ֆաքումէնի երկաթուղիի ծրագրին դէմ։ Երեք բողոք կայ։ Վերջինը եղաւ օտար զբաղատէրներու հետ Չինական համաձայնութեան մը կնքումէն երկու օր միայն առաջ։ Չիէնթաօի խնդրին վերաբերեալ Չինական մամուլական տեղեկագիրը Թոքիօ հասաւ և շատ անորոշ նկատուեցաւ։ Հսինմինթուն-Ֆաքումէնի երկաթուղիին շինութեան վերաբերեալ Չինեւճափոնական բանակցութիւնները այնպիսի կէտ մը հասած են, ուր ձափոն ամուր գիրք մը բռնած և Չինու ծանուցած է թէ Հարաւային Մանչուրեան երկաթուղիին զուգահեռական գիծ մը շինուելու է, վասն զի այն ժամանակ Փեքինի գաշնագրին ողին ու տառը կը բռնաբարուին։ Դրապէս կը յայտարարէ թէ այս երկրորդ գծին շինութեան ձեռ-

նարկել պիտի չտայ և, երբ ձեռնարկն սկսի, ձափոն պատրաստ է զայն խափանել։ — Արտաքին գործերու նախարարը Ուաշինկիթընէ զրկուած պաշտօնագրէ մը իմացաւ թէ Ամերիկայի մէջ շատ յուզում կայ ձափոնական նաւատորմին բաշխման վրայ հրատարակուած Եւրոպական զգայացունց զրոյցներուն պատճառով։ Նախարարական պաշտօնեաներ լուրջ կարեւորութիւն չեն ընծայեր խնդրին։ Բայց կ'ըսեն թէ տէրութիւնները Թոքիօի իրենց նաւային կցորդներուն միջոցով տեղեկ են ձափոնական զբաւաւորներու բաշխման վերաբերեալ բոլոր իրողութիւններուն։ Ծովային նախարար Սայթօ ծովակալը կ'ըսէ թէ պատրաստ է լիակատար տեղեկութիւն տալ այդ մասին, եթէ տառով պիտի հանդարտի յուզումը, բայց ինք այդ զրոյցները նկատողութեան անարժան կը սեպէ։

Գեյթսֆա. Լեհերու հողերը և կալուածները գնելու ծրագրին երկրորդ ընթերցման վիճաբանութիւնը Յունի. 16ին սկսաւ Բրուսիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ։ Ծրագրին անցեալ ամիս յանձնաժողովէն մերժուեցաւ առաջին ընթերցումով։ Բայց յետոյ պահպանողական Աջակողմը և Ազգ. Ազատականները իրաւախոսութիւն մը գոյացուցին Լեհաստանի գաղութաւորման ինպատար տրուած պետական գումարը 15 միլիոնէն 10 միլիոն Անգլ. ոսկիի իջեցնելով և բռնի գնելի հողի տարածութեան 70,000 հեկտար սահման դնելով։ Թէպէտ Կեդրոնը, Լեհերը և Արմատականները բողոքեցին, այս բարեփոխումը ի նկատ առնուեցաւ և ծրագրին երկրորդ ընթերցումը յաջողեցաւ Պահպանողականներու և Ազգ. Ազատականներու կողմէ առաջարկուած ձևով։

Թրանսիլ. Արձանագրութեան օրէնքին ընդդիմանալու խնդրին առիթով Յունի. 14ին Եօանէսպոլի մէջ 35 Հնդկ ձեռքակալուած են, որոնց մէջ կը գտնուին Բրիտանական Հնդկ Ընկերակցութեան առեւտրայեւր և գանձապետը, քանի մը նշանաւոր վաճառական, նաեւ 15 Չինացի, որոնց մէջ կան Չինական ընկերակցութեան յանձնաժողովին գլխաւոր անդամները։ Նոյն օր Առեւտրական Սենեակը որոշում մը տուաւ, որով իր հաւանութիւնը կը յայտնէ Կառավարութեան աշխարհավարութեան համար։ Փրիթորիոյ մէջ քաղաքապետին հրաւերով գումարուած մեծ ժողովի մը մէջ Կառավարութեան նպաստաւոր որոշումներ տրուեցան արձանագրութեան և գաղթականներու ընդունելութեան վերաբերեալ անօրինութիւններուն համար։ Ասիացիները աղերսագիրներ տուին Կառավարութեան։ Մին ստորագրած են Հնդկ 116 նախկին զինուորներ։

ԿՈՍՏԱՆԳՆՈՒՊՈԼԻՍ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ա. ՅԱՊՈ ՊՅՈՅԱՅԱՆ

Ֆինանսըլար եղբուշու Ամերիգան խան

ՅԵՐԱՏԱՐԱԿԱՆ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ

ՆԵՐՔԻՆ ԱՐԺԷՔԱՆՈՐ ՆԱՄԱԿՆԵՐՈՒ

ԵՒ ՔՈՆԻ-ՔՈՍԹԱՆԵՐՈՒ

ՔՈՆԻ-ՔՈՍԹԱՆԵՐՈՒ

2. Այն նամակատուններուն համար, որոնց միջև չողենաւ ու երկաթուղի չի գտնուիր, վարձքը սապէս կը սահմանուի. — Նահանգի մը ներքին մասը առաջին շրջանակ. անոր կիցը գտնուող նահանգը՝ երկրորդ շրջանակ. իսկ այն վայրերը որոնց մէջտեղը մէկ եւ մէկէ աւելի նահանգներ կան՝ երրորդ շրջանակ: Արժէքաւոր քոյի-փոսթալներու արժէքին իւրաքանչիւր հազար զրչին եւ կոտորակին համար երկու զրչ. կը գանձուի՝ իբրեւ ապահովութեան գումար: Ծովեզերքները եւ երկաթուղի անցած տեղերը գտնուող նամակատուններու եւ ներքին մասերուն մէջ չողենաւ ու երկաթուղի չգտնուած տեղերու միջեւ փոխանակուելիք քոյի-փոսթալներու համար երկրորդ սակացոյցը պիտի գործադրուի:

Այն մէկ քանի տեղերու մասին, որոնց համար առաջին սակացոյցին համաձայն երկրորդ շրջանակը եւ երկրորդ սակացոյցին համաձայն երկրորդէն մինչեւ երրորդ շրջանակը գտնուած տեղերու յատուկ վարձքը կը ստացուի, կարելի է մէկ շրջանակի վարձքը զեղչել՝ գործառնութեանց շատութեան եւ հեռավորութեան նուազութեանը համաձայն՝ հեռագրական ու թղթատարական վերատեսչութեան կողմէ տրուելիք արտօնութեամբ:

Նամակատունները, իրենց գործառնութիւններուն համաձայն, պիտի կրնան իրենց ուղած ճամբովը զրկել: Քոյի-փոսթալին փոխադրութեան ու ապահովութեան վարձքը ամէնէն աման ճամբուն հաշուովը կը ստացուի, բայց զրկողը երբ մասնաւոր ճամբայ մը սահմանէ, պարտաւոր է անոր յատուկ վարձքը վճարել. զրկողը այդ ճամբան պէտք է նշանակէ առաքմանց թուղթերուն վրայ: Այն նամակատուններուն համար, ուր մանտափոսթի գրութիւն չկայ, քառասուն փարա կ'առնուի մինչեւ հարիւր զրչի գրամի առաքումներու համար, առանց նայելու անոնց ծանրութեանը: Անոնք որ ազդարարուելէն մինչեւ տասը օր չեն աններ քոյի-փոսթալները, անցնելիք ամէն մէկ շաբթուան համար իւրաքանչիւր քոյի-փոսթալի քառասուն փարա պիտի վճարեն՝ իբրեւ «արտիէ»:

Ծանրութիւն

Մինչեւ 250 կրամ	Ա. շրջ.	Բ. շրջ.	Գ. շրջ.
250էն 500	4	4	4
500էն վեր մինչեւ 1 քիլո	4	4	5
1 քիլոյէն 2	4	6	8
2 » 3	8	12	16
3 » 4	12	18	24
4 » 5	16	24	32
Աւելի ծանրերուն իւրաքանչիւր քիլոյին ու կոտորակին համար	20	30	40
	4	6	8

Յօդ. ԺԳ. Քոյի-փոսթալներուն վարձքը նամակադրողով կը գանձուի եւ այդ նամակադրողները առաքմանց թուղթերուն վրայ յատուկ տեղը գրուելով անոնց վրայ թուականի կնիքով պիտի կնքուի:

Յօդ. ԺԴ. Քոյի-փոսթալ զրկողը կրնայ, քառասուն փարա վճարելով, պահանջել որ քոյի-փոսթալը հասցէին յանձնուած ըլլալու մասին իրեն տեղեկութիւն հաղորդուի: Այդ պահանջումը եթէ քոյի-փոսթալը նամակատուն արուած պահուն եւ զած է, զրկող նամակատունը առաքման թուղթին վրայ նամակադրող մը կը փակցնէ եւ քոյի-փոսթալին ու առաքման թուղթին վրայ ձեռագիր եւ աչքի զարնելու եղանակով «վերադարձի իմուխապէրով է» կը գրէ, կամ այդ իմուխապէրին յատուկ կնիքով կը կնքէ: Միանգամայն նոյն իմուխապէրը պատրաստելով առաքման թուղթին կը կցէ: Եթէ զրկողը քոյի-փոսթալը նամակատուն առէն ետքը դիմած է, առաքող նամակատունը վերադարձի իմուխապէր մը պատրաստելով, նամակադրողը անոր վրայ կը փակցնէ եւ թուականի կնիքով անոր վրայ կը կնքէ: Ընդունող նամակատունը վերադարձի իմուխապէրը ստորագրել կուտայ քոյի-փոսթալը ստացողին. անոր պէտք եղած տեղը թուականի կնիքով կը կնքէ եւ իբրեւ պաշտօնագիր կը վերադարձնէ զրկող նամակատան: Այս վերջինն ալ այդ իմուխապէրը ընկալադրի մը փոխարէն կը յանձնէ քոյի-փոսթալը զրկողին, եթէ դիմում ընէ:

Յօդ. ԺԵ. Երբ զրկող նամակատան քոյի-փոսթալ մը յանձնուի, պաշտօնեան բունաւոր սոււմարի մը մէջ կ'արձանագրէ անոր զանազան հանգամանքները եւ այդ սոււմարին կցուած յանձնումի իմուխապէրը կտրելով կուտայ զրկողին: Ըստ օրինի գրուած եւ պաշտօնեային կողմէ ստորագրուած այդ սոււմարները ուշադրութեամբ կը պահուին նամակատան մէջ:

Յօդ. ԺԶ. Քոյի-փոսթալներու հանգամանքները առաքմանց սոււմարին մէջ ալ պիտի արձանագրուին:

Յօդ. ԺԷ. Քոյի-փոսթալները զրկող նամակատան կողմէ առաքման օրագրութեան մէջ կ'արձանագրուին եւ կը զրկուին: Անարժէք քոյի-փոսթալները եւ անոնց վերաբերող առաքման թուղթերը եւ ի հարկին պատրաստուելիք վերադարձի իմուխապէրները բաց կը յանձնուին շրջուն պաշտօնեաներու կամ թղթատարներու. նաեւ եթէ չողենաւ ու երկաթուղի չգտնուած տեղերու միջեւ փոխանակուելիք քոյի-փոսթալներու համար ճամբայ մը սահմանէ, պարտաւոր է անոր յատուկ վարձքը վճարել. զրկողը այդ ճամբան պէտք է նշանակէ առաքմանց թուղթերուն վրայ: Այն նամակատուններուն համար, ուր մանտափոսթի գրութիւն չկայ, քառասուն փարա կ'առնուի մինչեւ հարիւր զրչի գրամի առաքումներու համար, առանց նայելու անոնց ծանրութեանը: Անոնք որ ազդարարուելէն մինչեւ տասը օր չեն աններ քոյի-փոսթալները, անցնելիք ամէն մէկ շաբթուան համար իւրաքանչիւր քոյի-փոսթալի քառասուն փարա պիտի վճարեն՝ իբրեւ «արտիէ»:

(Շարունակել)

ՔՐԻՍՏՈՆԵՍԻԹԵԱՆ ԳԱՂԱՓԱՐԱԿԱՆԸ

Թարգ. Վ. Յ. Յակոբեան

Շինիչ, բարոյացուցիչ և օգտակար
Գին 5 դահ.

Կը ծախուի Պոլսոյ և գաւառաց
բոլոր գրաւաճառներուն քով:
3—20

ՏՈՔ. ՅՈՎՍ. ՏԷՐ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆԻ

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Մարդկային ճարտար. Վարժարաններու մէջ իբրեւ մարդակազմութեան դասադիրք գործածուելու մասնաւոր նպատակով պատրաստուած այս հատորը խիստ օգտակար ու կարեւոր է նաեւ ամէն մարդու և ամէն ընտանիքի: Բազմաթիւ պատկերներ. մանրուր տպագրութիւն. տոկուն կազմ: Գինը 10 դր.:
Կէս-թէյնիան խօսակցութիւններ. Առողջ և երջանիկ կեանք մը սալրելու գաղտնիքը կը բացատրէ, զանազան նիւթերու վրայ խօսելով զատ զատ: Գինը 5 դր.:

Մանկերոս Բնագիտ. Գիշտութեան դէմ կատարեալ զեղազիր մը. վստահելի առաջնորդ և խորհրդատու մանաւանդ ծնողքներու և դաստիարակներու համար: Գինը 5 դր.:

Թոփախի մայ կենսական ծանօթութիւններ. Մարդկութեան պատուհասը սեպուած (անաւոր հիւանդութեան մասին կու տայ լիակատար ծանօթութիւն, թեւադրելով մեր ժողովուրդին յարմարող նախազգուշական միջոցները: Գինը 60 փր.:

Մանկերոս Բարեկամ. Մանկերու յատուկ մոլութեան ընթերցանը և ահաւորութիւնը բուն իսկ մանկերուն բացատրող զրբոյկ մը. թարգմանուած անգլիերէնէ: Գինը 40 փր.: 5—5

1908

ՆՈՐ ՏԱՐՈՒԱՆ ԱՌԱՋԻՆ

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Յ. Գ. ՓԱՆԱԳԱՇԵԱՆ.

ԳԱՆՁ ԻՐԱԳԻՏԱԿԱՆ

Այս գրքին համար յատկապէս փորագրուած
300 պատկերներով

Անմրցելիօրէն ընտրելագոյն Դասագիրքը՝ Տարր. Դասընթացքի երկսեռ աշակերտաց համար: Գին 5 դր.:

Կեդրոնատեղին է հեղինակին սեպական ԳԱՐՈՒՆ Գրատունը, Կ. Պոլիս, Մեծ հոռ խան, վերի յարկ, թիւ 55: 3—10

Մեղէ դրոշմ քերտեր. «Կեանքի դործածութիւն» Հեղինակ Լորա Էյվալուրի (ձոն Լիւպպոք): Անգղ. բնագրէն թարգմանեց Գրիգոր Ոսկեան, գրաքննիչ Կրթ. նախարարութեան: Հրատարակութիւն Զարգարեան գրատան: Երես 180: Գին 7 դահ.:

Համառօտ Աշխարհագրութիւն Սր. Գրոց ի պէտս վարժարանաց և ընտանեաց: Շրջան Ա.: Թարգ. Անգլիերէնէ Բ. Արրահամեան: Էջ 50, գին 100 փրա:

ԾԱՂԻԿ

ԳՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ԹԻԻ

ՊԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ ՃՈՍ ԵՒ ՇԱՀԵԿԱՆ

Ումէտ Յովհաննէս Պէյլատ, — Միմոս Գափաճեան
Արուեստը Ումէտի նկարներուն մէջ, — Տ. Չեօկիւրեան
Ուղերձ առ Ումէտ Յ. Պէյլատ, — Միմոս Գափաճեան
Լիբանանցի աղջիկը, — Սահան Վարդապետ
Բուն (քերթուած), — Սեպէլ
Պառպա Եօրկին, — Գ. Զարուհի
Ուղերձ յիշատակի ողբացեալ Ն. Յ. Պէրպէրեանի, —
Գարեգին Տէմիւրեան

Գրական հարցեր, — Պարոյր Բ. Բէլեան
Շուպերի Յայգանուագը, (քերթուած), — Անայե
Մայրական Դիեցումն, — Տոք. Ս. Յակոբեան
Թափառիկ, (քերթուած), Ֆէրիան Կոէկ, — Թարգ.
Ալֆալտն [արշ. Վարդապետ

Պատկեր մը Ազգ. Հիւանդանոցի կեանքէն, — Շա-
Բաղեղները, (քերթուած), — Տ. Չեօկիւրեան
Արձակ բանաստեղծութիւն, Զեռքերը, — Միսա+

Մեծաբէնյ
Զմեռ առտու, (քերթուած), — Տ. Չեօկիւրեան
Արձակ բանաստեղծութիւն, — Անայե
Ուղիք արտասուաց, (քերթուած), — Տ. Տէմիւրեան
Յակոբ Փաշա Գաղաղեան, — Միմոս Գափաճեան
Դաւառի դէմքեր, Փրոֆ. Ա. Յ. Հայկաղեան, —
Հայկաղեան Խանդանոր

Սամոթրակէ, — Տ. Զարուհի [Գալաթեան
Սքինոպալի աշխարհայեցութիւնը, — Գեղանոյշ Գ.
Շերամբուծութիւն Թուրքիոյ մէջ, — Ն. Գ. Գալաթեան

Ծաղիկի այս թիւը ամէն ընթերցասէրներու ուսումնասիրութեան արժանի է, հետեւաբար կը յանձնարարուի այն ջերմապէս: Դիմել Սիմոն Գա-
փաճեանի, Հաճօրուլօ խան, թիւ 24:

Լանկայի Հայ Աւետ. Եկեղեցին վաղը, 13/26
Յունուար, ժամը 9.30ին (Ը. Թ.), Հաղորդութեան
Սր. Խորհուրդ պիտի կատարէ Պայպըլ Հառափ
մատարան մէջ: Սեղանին պիտի սպասաւորեն Վեր.
Տօք. Ճ. Ֆ. Հէրիք, և Վեր. Դաղարոս Կարապետ-
եան: Եղբայրներ և քոյրեր սիրով կը հրաւիրուին:

Ե. Բրիտ. Ընկերակցութեան աղօթքի ժողով
պիտի չըլլայ ի Գուլագափու: Իւսկիւտար, ժամ 8½,
Նիւթ. Գաղ. Ե. 6: